

ზურაბ მელქაძე
ირაკლი გაბისონია

ოკერატიულ-სამეცხოველ საქმიანობა

თბილისი – 2021

ნაშრომი გამოცემულია საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის სამართლისა და საერთაშორისო ურთიერთობების ფაკულტეტის საჯარო სამართლის ლაბორატორიის ეგიდით.

რედაქტორი: პროფესორი ჯემალ გაბელია

რეცენზენტი: დოქტორანტი ნოშრევან ოქროპირიძე

© ზ. მელქაძე, ი. გაბისონია, 2021

© სტუ-ს სამართლისა და საერთაშორისო ურთიერთობების ფაკულტეტი

ISBN 978-9941-25-866-4

შესავალი	5
1. ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის ზოგადი დებულებანი ...	8
1.1. ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობა	8
1.2. ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის მიზნები, ამოცანები, პრინციპები და სამართლებრივი საფუძვლები.	12
1.3. საქვეყნობა და ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობა ...	19
1.4. ადამიანის უფლებებისა და თავისუფლებების, იურიდიული პირის უფლებების დაცვის სამართლებრივი გარანტიები ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობაში.....	21
2. ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიების ჩატარება	24
2.1. ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის ცნება, სახეები და შინაარსი.....	24
2.2. ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განხორციელების საფუძვლები	40
2.3. ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებების ჩატარების ზოგადი პირობები	43
2.4. ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებების ორგანიზაცია, ძალები და საშუალებები	44
2.5. ოპერატიული აღრიცხვის საქმე	47
2.6. ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებების შეწყვეტა და საქმიანობის შედეგების გამოყენება.....	49
3. ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელი ორგანოები.....	56

3.1. ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის უფლებამოსილი ორგანოები	56
3.2. ოპერატიულ-სამძებრო უწყებრიობის ცნება და სახეები	59
3.3. ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელი ორგანოების უფლება-მოვალეობები	62
3.4. ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის ინფორმაციული უზრუნველყოფა	65
3.5. ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელი ორგანოების ურთიერთმოქმედებები	66
4. ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელ პირთა სახელმწიფო დაცვა	68
4.1. სახელმწიფო დაცვის ღონისძიებათა ზოგადი სისტემა ...	68
4.2. ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელი ორგანოების თანამშრომელთა სამართლებრივი და სოციალური დაცვის გარანტიები	70
4.3. ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელი ორგანოების ხელშემწყობ მოქალაქეთა სამართლებრივი და სოციალური დაცვის გარანტიები	72
5. კონტროლი და ზედამხედველობა ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობისადმი.....	75
5.1. საუწყებო კონტროლი	75
5.2. ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის სასამართლო კონტროლი.....	76
5.3. საპროკურორო ზედამხედველობა.....	78
გამოყენებული ლიტერატურა	80

შესავალი

1993 წლამდე ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობა საქართველოში ძირითადად უწყებრივი ნორმატიულ-სამართლებრივი აქტების საფუძველზე ხორციელდებოდა და ქვეყნის მოსახლეობის უმრავლესობისათვის ხელმისაწვდომი არ იყო. კანონის მიღების შემდეგ ამ საქმიანობამ მიიღო საკანონმდებლო რეგულაცია, რამაც, გარკვეულწილად, ხელი შეუწყო კანონის უზენაესობის განმტკიცებას, საზოგადოებას მიეცა შესაძლებლობა წარმოედგინა ამ საქმიანობის რეალური ხასიათი და ნაწილობრივ მაინც გაეკონტროლებინა ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის კანონიერება. სამწუხაროდ, კანონში არსებული დებულებების მრავალრიცხოვანი შესწორებების, დამატებების, მუხლების ამოღებების შემდეგ, რაც ნამდვილად არ იყო მიმართული ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობასთან კონტაქტის მქონე ფიზიკური და იურიდიული პირების უფლებებისა და კანონიერი ინტერესების დაცვის გაუმჯობესების უზრუნველსაყოფად, ეტაპობრივად წარმოიშვა დამატებითი პრობლემები. მაგალითად, კანონმდებლობა, ერთი მხრივ, საპროცესო კოდექსის ფარგლებში ადგენს ინფორმაციაზე საგამოძიებო რეაგირების ვალდებულებას, მეორე მხრივ კი, სამართალდამცავებს აძლევს შესაძლებლობას, ინფორმაციის საფუძველზე გაატარონ ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებები და ამ გზით მოიპოვონ გამოძიებისთვის მნიშვნელოვანი ინფორმაცია ისე, რომ გამოძიების დაწყების ვალდებულებას თავი აარიდონ. დანაშაულის შესახებ ინფორმაციაზე ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებებით რეაგირება პრაქტიკაში ინფორმაციის „გადამონმებად“ არის შეფასებული. ამ მეთოდს სამართალდამცავი ორგანოები რეალური ვითა-

რების გამოსარკვევად მიმართავენ, თუმცა არა საპროცესო პროცედურებით, არამედ ხელოვნურად დამკვიდრებული მექანიზმებით, რომლებიც აბსოლუტურად მოკლებულია პროცესუალურ სტანდარტებსა და გარანტიებს. იმის გათვალისწინებით, რომ ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობაზე საპროკურორო და სასამართლო კონტროლის ხარისხი ბევრად უფრო მცირეა, ვიდრე ეს საგამოძიებო ღონისძიებებზეა განსაზღვრული, ლოგიკურია, რომ კონკრეტული სამართალდამცავი სწორედ პირველ მათგანს მიანიჭებს უპირატესობას და მის ფარგლებში შეეცდება საქმისთვის საჭირო ცნობების მოგროვებას.

ხშირ შემთხვევებში ოპერატიული ინფორმაციის შემოწმების მიზნით ტარდება ისეთი ღონისძიებებიც, რომლებიც არა თუ არ არის გათვალისწინებული კანონის „ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის შესახებ“ მე-7 მუხლის (ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებების ცნება) ჩამონათვალში, რომელთა შეცვლა ან შევსება შეაძლებელია მხოლოდ ამ კანონით, არამედ მიმართულია კანონმორჩილი, დანაშაულთან შემხებლობის არ მქონე მოქალაქეების წინააღმდეგ და იწვევენ არა მარტო მათი, არამედ იმ პირთა კანონით დაცული უფლებებისა და ინტერესების დარღვევას, რომელთა მიმართაც ისინი, არსებული პრაქტიკის შესაბამისად, ფორმალურად კანონიერად ხორციელდება და შეიცავენ პროვოკაციისა და მტკიცებულებების ფალსიფიცირების ელემენტებს. კერძოდ, შესაბამისი სამსახურის თანამშრომლების ან მათი ხელშემწყობი პირების მიერ, ოპერატიული ღონისძიებების ფარგლებში, თანამდებობის პირებისათვის ქრთამის შეთავაზების ან გადაცემის (თუნდაც თანამდებობის პირის ინიციატივის შემთხვევაში)

კანონიერი საფუძვლები (ე. წ. ოპერატიული ექსპერიმენტი) ზემოაღნიშნულ კანონში არ არსებობს, რის გამოც ყველა შემთხვევაში შეიცავს პროვოკაციის ელემენტებს. ეს არ ნიშნავს, რომ არ უნდა გაგრძელდეს დანაშაულთა გამოვლენა, თავიდან აცილება და აღკვეთა, დამნაშავე პირთა მხილება და დასჯა, მაგრამ ამისათვის აუცილებელია კანონმდებლობის სრულყოფა.

1. ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის ზოგადი დეზულეგანი

1.1. ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობა

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობა (ოსს) არის „ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის შესახებ“ საქართველოს კანონით დადგენილი სახელმწიფო ორგანოების სპეციალური სამსახურების მიერ თავიანთი კომპეტენციის ფარგლებში ღია თუ ფარული მეთოდით ჩატარებული ღონისძიებების სისტემა, რომლის მიზანია ადამიანის უფლებებისა და თავისუფლებების, იურიდიული პირის უფლებების, საზოგადოებრივი უშიშროების დაცვა დანაშაულებრივი და სხვა მართლსაწინააღმდეგო ხელყოფისაგან.

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობა ერთის მხრივ საგამოძიებო საქმიანობის თავისებური ანალოგია, რასაც მათი საქმიანობის მსგავსება განაპირობებს, მაგალითად: გამოკითხვა-დაკითხვა, პიროვნების იდენტიფიკაცია-ამოცნობა, საგნებისა და დოკუმენტების გამოკვლევა-ექსპერტიზა და ა. შ. ამასთან ერთად ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობა განსხვავდება საგამოძიებო მოქმედებებისაგან: მას ოპერატიული ხასიათი აქვს – ტარდება ძირითადად ფარულად, არ საჭიროებს საგამოძიებო მოქმედებებისათვის დამახასიათებელ ფორმალობებს და სხვ.

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობა კლასიფიცირდება მისი მოცულობისა და ჩატარების წესიდან გამომდინარე:

1) დაკავშირებული მოქალაქეთა კონსტიტუციურ უფლებებთან:

ა) კონსტიტუციური უფლებების შემზღუდველი (მაგალითად, მიმოწერის, სატელეფონო და სხვა სახის ტექნი-

კური საშუალების, ტექნიკური საშუალებებით მიღებული შეტყობინებების);

ბ) კონსტიტუციური უფლებების შეზღუდვის გარეშე ჩატარებული სხვა ოპერატიულ – სამძებრო ღონისძიებები;

2) ჩატარების ფარულობის მიხედვით:

ა) რომლებიც ტარდება როგორც ღიადა, ასევე ფარულად (მაგალითად, პირის გამოკითხვა, ცნობების შეგროვება, საგნებისა და დოკუმენტების გამოკვლევა და სხვ.);

ბ) ფარულად ჩატარებული ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებები (მაგალითად, საფოსტო გზავნილების, სხვა შეტყობინებების კონტროლი, კავშირგაბმულობის ტექნიკური საშუალებებიდან ინფორმაციის მოხსნა);

3) ტექნიკური საშუალებების (ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებების პროცესში ინფორმაციის ფარულად მოსაპოვებელი სპეციალური ტექნიკური საშუალებების) გამოყენების მიხედვით:

ა) ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებები, რომელთა დროსაც აღნიშნული ტექნიკური საშუალებები გამოიყენება (მაგალითად, საგნებისა და დოკუმენტების გამოკვლევა, ვიზუალური კონტროლი, პიროვნების იდენტიფიკაცია ტექნიკურ საშუალებათა გამოყენებით);

ბ) ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებები, რომელთა დროსაც ტექნიკური საშუალებები არ გამოიყენება;

4) ოპერატიულ-ტექნიკური ძალებისა და საშუალებების კუთვნილების მიხედვით:

ა) ოპერატიული ორგანოებისა და საგამოძიებო დანაყოფების, საქართველოს სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურის უფლებამოსილი დანაყოფების, საქართველოს სახელმწიფო დაცვის სპეციალური სამსახურის ოპერატი-

ული ორგანოების, საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს ოპერატიული ორგანოებისა და საგამოძიებო დანაყოფების, შინაგან საქმეთა სამინისტროს და ა. შ. კუთვნილი ძალები-სა და საშუალებების გამოყენებით;

ბ) საკუთარი, უწყებრივი ძალებისა და საშუალებების გამოყენებით.

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის შედეგები უმეტეს შემთხვევაში გამოძიების დაწყების და საგამოძიებო მოქმედებების ჩატარების საფუძველი ხდება. როგორც პრაქტიკა აჩვენებს, განსაკუთრებით მძიმე დანაშაულების (ჩადენილი ორგანიზებული ჯგუფის მიერ, კორუფციული და სხვ.) გამოვლენა შეუძლებელია მხოლოდ საგამოძიებო მოქმედებების შედეგად.

საქართველოს კანონში „ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებების შესახებ“ ამომწურავადაა ჩამოთვლილი ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებათა სისტემა, ამოცანები, განხორციელების საფუძვლები და ჩატარების პირობები. ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებების სახეები ითვალისწინებს ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელი ორგანოს (თანამდებობის პირის) მიერ დანაშაულის ჩამდენი პირის (შესასწავლი პირის) ქცევასა და მოქმედებებზე მიყურადებას, კონტროლს ან სხვა საცდელ მოქმედებებს ცალკეულ პირთა და დანაშაულებრივი ფორმირებების წევრთა ქმედებების გამოვლენის, აღკვეთის და თავიდან აცილების მიზნით. ამავე დროს, აღნიშნული მოქმედებები უნდა გამორიცხავდნენ ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებების ჩამტარებელი პირის მხრიდან დანაშაულის პროვოკაციას – ესე იგი ისეთ მოქმედებებს, რომლებიც ცალსახად ითვალისწინებს ადამიანის ქცევის იმგვარად მოდელირე-

ბას, რაც მას დანაშაულის გარეგნულ ნიშნებს ანიჭებს და გამიზნულია პირის დისკრედიტაციისათვის, შანტაჟისა და ბრალდების მტკიცებულებების ხელოვნური შექმნისათვის.

საქართველოს კანონი, „ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის შესახებ“, უკრძალავს აღნიშნული საქმიანობის განმახორციელებელ საჯარო მოსამსახურეებს პირდაპირი ან ირიბი ფორმით ნააქეზონ, დაიყოლიონ ან შეაგულიანონ სხვა პირები დანაშაულებრივი ქმედებების ჩასადენად. მათი ასეთი ქმედებები ჩაითვლება „დანაშაულის პროვოკაციად“. მართალია ეს ცნება საკანონმდებლო დონეზე ამომწურავად არ არის განსაზღვრული, მაგრამ შესაძლოა არსებული სასამართლო პრაქტიკით ვიხელმძღვანელოთ, კერძოდ, როდესაც ქრთამის ამღებსა და მიმცემს შორის, ან კომერციული მოსყიდვის შემთხვევაში არ არის წინასწარი შეთანხმება, ან არსებობს უარი ქრთამის საგნის მიღების შესახებ, პირი რომელიც ცდილობს გადასცეს მატერიალური სამხილი დანაშაულის ჩადენის მტკიცებულებების ხელოვნურად შექმნის ან შანტაჟის მიზნით, ექვემდებარება სისხლისსამართლებრივ პასუხისმგებლობას.

ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებების შედეგები განაჩენის საფუძველი მხოლოდ იმ შემთხვევაში შეიძლება გახდეს, თუ ისინი კანონის მოთხოვნების შესაბამისადაა მიღებული და დადასტურებულია ბრალდებულის ოპერატიული დანაყოფების საქმიანობისაგან დამოუკიდებლად ჩამოყალიბებული კანონსაწინააღმდეგო განზრახვა. ასევე, როდესაც სახეზეა მოსამზადებელი მოქმედებები დანაშაულებრივი ქმედებების განსახორციელებლად.

1.2. ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის მიზნები, ამოცანები, პრინციპები და სამართლებრივი საფუძვლები

ოპერატიულ-სამძებრო მოქმედებების ამოცანები საქმიანობის იმ სფეროთი განისაზღვრება, რომელზეც იგი ხორციელდება.

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განხორციელების სფეროებია:

ა) დანაშაულის ან სხვა მართლსაწინააღმდეგო ქმედების გამოვლენა, აღკვეთა და თავიდან აცილება;

ბ) იმ პირის დადგენა, რომელიც ამზადებს, სჩადის ან რომელსაც ჩადენილი აქვს დანაშაული ან სხვა მართლსაწინააღმდეგო ქმედება;

გ) იმ პირის ძებნა შესაბამის სახელმწიფო ორგანოში წარდგენის მიზნით, რომელიც, მიუხედავად გამოძახებისა, თავს არიდებს გამოძიების ან სასამართლოს წინაშე გამოცხადებას; ბრალდებულის ან მსჯავრდებულის ძებნა და შესაბამის სახელმწიფო ორგანოში წარდგენა, თუ ის თავს არიდებს მისთვის შეფარებული იძულებითი ღონისძიების გამოყენებას ან დანიშნული სასჯელის მოხდას;

დ) დანაშაულებრივი ან სხვა მართლსაწინააღმდეგო ხელყოფის შედეგად დაკარგული ქონების ძებნა და დადგენა;

ე) უგზო-უკვლოდ დაკარგული პირის ძებნა;

ვ) სისხლის სამართლის საქმეზე აუცილებელი ფაქტობრივი მონაცემების მოპოვება;

ზ) დანაშაულის ან სხვა მართლსაწინააღმდეგო ქმედების ჩამდენი პირის იდენტიფიცირება (სახელის, გვარის, ასაკის, მოქალაქეობის, დადგენა);

თ) პენიტენციურ დაწესებულებათა მართვის საინფორმაციო-ანალიტიკური უზრუნველყოფა.

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობა ემყარება ადამიანის უფლებებისა და თავისუფლებების, იურიდიული პირის უფლებების დაცვისა და პატივისცემის, კანონიერების, კონსპირაციის, ღია და ფარული მეთოდების შეხამების პრინციპებს:

1. კანონიერება – ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიება ხორციელდება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ მისი განხორციელება გათვალისწინებულია კანონით და ის აუცილებელია დემოკრატიულ საზოგადოებაში ლეგიტიმური მიზნების მისაღწევად

ეროვნული უშიშროების ან საზოგადოებრივი უსაფრთხოების უზრუნველსაყოფად, უწესრიგობის ან დანაშაულის ჩადენის თავიდან ასაცილებლად, ქვეყნის ეკონომიკური კეთილდღეობის ინტერესების ან სხვა პირთა უფლებებისა და თავისუფლებების დასაცავად. ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიება აუცილებელია დემოკრატიულ საზოგადოებაში, თუ მისი განხორციელება გამოწვეულია გადაუდებელი საზოგადოებრივი საჭიროებით და ის ლეგიტიმური მიზნის მიღწევის შესაფერისი და პროპორციული საშუალებაა. ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიების განხორციელების ფარგლები და ამ ღონისძიების შედეგად მოპოვებული მონაცემები ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიების ლეგიტიმური მიზნისა და ამოცანის პროპორციული უნდა იყოს.

2. ადამიანის უფლებებისა და თავისუფლებების, იურიდიული პირის უფლებების დაცვა და პატივისცემა – აკრძალულია იმ ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიების განხორციელება, რომელიც:

ა) საფრთხეს უქმნის ადამიანის სიცოცხლეს, ჯანმრთელობას, პატივსა და ღირსებას, ქონებას;

ბ) საფრთხეს უქმნის იურიდიული პირის უფლებებს;

გ) დაკავშირებულია მოტყუებასთან, შანტაჟთან, ძალით დაყოლიებასთან, დანაშაულის ან სხვა მართლსაწინააღმდეგო ქმედების ჩადენასთან.

3 კონსპირაცია – იმის გათვალისწინებით, რომ ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობა თვისობრივად სადაზვერვო საქმიანობაა, კონსპირაცია (ფარულობა, შენიღბვა) მისი წარმატებით ჩატარების უზრუნველყოფის ერთ-ერთი ფაქტორია. კონსპირაციის მიზნით კანონი „ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის შესახებ“ უფლებას ანიჭებს ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელ ორგანოებს: უსასყიდლოდ ან სასყიდლიან საფუძველზე დაამყარონ კონფიდენციალური თანამშრომლობა იმ პირებთან, რომელთაც განაცხადეს თანხმობა; შექმნან და გამოიყენონ საინფორმაციო სისტემები, რომლებიც უზრუნველყოფს ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის ამოცანათა შესრულებას; ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებათა ჩატარების დროს ხელშეკრულებით ან ზეპირი შეთანხმებით გამოიყენონ საწარმოთა, დაწესებულებათა, ორგანიზაციათა, სამხედრო ნაწილთა სასამსახურო შენობები, სახელმწიფოს საკუთრებაში მიქცეული ქონება, აგრეთვე კერძო პირთა საცხოვრებელი და არასაცხოვრებელი სადგომები, სატრანსპორტო საშუალებები და სხვა ქონება; გამოიყენონ დოკუმენტები, რომლებშიც შენიღბულია ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელი ორგანოების თანამდებობის პირთა ვინაობა, ქვედანაყოფების, ორგანიზაციების სად-

გომებისა და სატრანსპორტო საშუალებების კუთვნილება, აგრეთვე იმ მოქალაქეთა ვინაობა, რომლებიც ამ ორგანოებთან თანამშრომლობენ კონფიდენციალურ საფუძველზე.

აღნიშნული მიზნებისთვის გამოყენებულ ტერმინებს აქვთ შემდეგი მნიშვნელობა:

ა) საიდუმლო თანამშრომელი – საიდუმლო პირი, კონფიდენტი, ფარული შეხვედრების ბინის მფლობელი;

ბ) საიდუმლო პირი – ქმედუნარიანი ფიზიკური პირი, რომელიც სასყიდლით, ან უსასყიდლოდ, კონტრაქტის გარეშე, ნებაყოფლობით ფარულად თანამშრომლობს ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელ ორგანოებთან ან მონაწილეობს მათ კომპეტენციაში: შემავალი ამოცანების გადასაწყვეტად;

გ) კონფიდენციალური ურთიერთობა (საიდუმლო თანამშრომლობა) – ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელ ოპერატიულ ორგანოთა კომპეტენციაში შემავალ საკითხთა გადასაჭრელად პირთან საიდუმლო თანამშრომლობის დამყარება, რომელიც ხორციელდება მხარეთა ურთიერთშეთანხმების საფუძველზე და არ ექვემდებარება გახმაურებას;

დ) კონფიდენტი – 18 წელს მიღწეული ქმედუნარიანი ფიზიკური პირი, რომელიც ნებაყოფლობით, კონტრაქტის საფუძველზე თანამშრომლობს ოპერატიულ-სამძებრო ორგანოსთან ან გამომძიებელთან და ასრულებს კონტრაქტით გათვალისწინებულ ვალდებულებებს;

ე) ფარული შეხვედრების პუნქტი – სახელმწიფო ან კერძო საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის, ასევე სხვა სამართლებრივი ფორმის ორგანიზაცია-დანესებ-

ულების კუთვნილი ფართი, რომელიც კონფიდენციალურ ურთიერთობებში მყოფ პირებთან შეხვედრებისათვის ამ ორგანიზაცია-საწარმოების ხელმძღვანელებთან ხელშეკრულების ან სიტყვიერი შეთანხმების საფუძველზე გამოიყენება;

ვ) ლეგენდა – ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობაში კონსპირაციის წესების დაცვის ერთ-ერთი შემადგენელი ნაწილი, – გამოგონილი ბიოგრაფიული თუ სხვა მონაცემები, რომლებიც დამაჯერებლად ასახავენ არსებულ ვითარებას და ემსახურებიან კონკრეტულ შემთხვევაში, კონკრეტული პირის ვინაობის, მისი ქმედების, რეალური მიზნის თუ მოვლენის შენიღბვას.

4. ღია და ფარული მეთოდების შეხამება – ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის ერთ-ერთ განმასხვავებელ ნიშანს ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელი ორგანოების მიერ ღიად ან კონსპირაციის წესების დაცვით საქართველოს კანონის „ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის შესახებ“ მე-7 მუხლში ჩამოთვლილი ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებები წარმოადგენს. კერძოდ:

- ა) პირის გამოკითხვა;
- ბ) ცნობების შეგროვება და ვიზუალური კონტროლი;
- გ) საკონტროლო შესყიდვა;
- დ) კონტროლირებადი მიწოდება;
- ე) საგნებისა და დოკუმენტების გამოკვლევა;
- ვ) პიროვნების იდენტიფიკაცია (გაიგივება);
- ზ) დაკავებულის, დაპატიმრებულისა და მსჯავრდებულის კორესპონდენციის ცენზურა;
- თ) ელექტრონული კომუნიკაციის მაიდენტიფიცირებელი მონაცემების მოპოვება;

ი) დადგენილი წესით დანაშაულებრივ ჯგუფში საიდუმლო თანამშრომლის ან ოპერატიული მუშაკის ჩართვა;

კ) დადგენილი წესით კონსპირაციული ორგანიზაციის შექმნა;

ლ) ინტერნეტურთიერთობის მონიტორინგი. გლობალურ საინფორმაციო ქსელში (ინტერნეტში) მიმდინარე ღია და დახურული ხასიათის ინტერნეტურთიერთობებზე დაკვირვება და მათში მონაწილეობა, ასევე უკანონო კომპიუტერული მონაცემის მიღების სიტუაციის შექმნა, რომელიც ემსახურება დანაშაულის ჩამდენი პირის ვინაობის დადგენას (ძალადაკარგულად იქნა ცნობილი მე-2 პუნქტის „მ“ ქვეპუნქტის სიტყვების „დახურული ხასიათის“ ის ნორმატიული შინაარსი, რომელიც უკავშირდება იმავე ნორმის სიტყვებს „ინტერნეტურთიერთობებზე დაკვირვება“) – საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2012 წლის 24 ოქტომბრის გადაწყვეტილება N 1/2/519.

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის სამართლებრივი საფუძვლებია საქართველოს კონსტიტუცია, საერთაშორისო ხელშეკრულებები, კანონი „ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის შესახებ“ და საქართველოს სხვა ნორმატიული აქტები (კანონები, მთავრობის, პრეზიდენტის აქტები, უწყებრივი აქტები).

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელ სახელმწიფო ორგანოებს უფლება აქვთ, თავიანთი კომპეტენციის ფარგლებში, კანონის „ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის შესახებ“ საფუძველზე და კანონით დადგენილი წესით, საქართველოს გენერალური პროკურორის თანხმობით, ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის ცალკეულ საკითხებზე გამოსცენ უწყებრივი ნორმატიული აქტები.

საერთაშორისო აქტებს მიეკუთვნება:

1) საქართველოს მიერ რატიფიცირებული, დამტკიცებული, მიღებული, ან რომლებსაც საქართველო შეუერთდა ზოგადი ხასიათის აქტები: 1948 წლის ადამიანის უფლებათა საყოველთაო დეკლარაცია; 1961 წლის კონვენცია დიპლომატიური ურთიერთობების შესახებ; 1968 წლის კონვენცია სამხედრო დანაშაულებისადმი და კაცობრიობის წინააღმდეგ ჩადენილი დანაშაულობებისადმი ხანდაზმულობის ვადის მიუღებლობის შესახებ და სხვ.;

2) საქართველოს მონაწილეობით მიღებული ორმხრივი და მრავალმხრივი აქტები სამთავრობო და კომპეტენტური ორგანოების დონეზე;

3) სარეკომენდაციო ხასიათის აქტები.

საქართველოს ნორმატიულ აქტებს წარმოადგენს:

ა) საქართველოს კონსტიტუცია (თავისუფლების, პირადი ცხოვრების, პატივისა და ღირსების ხელშეუხებლობა; სიტყვის, აზრის, სინდისის, აღმსარებლობისა და რწმენის თავისუფლება და ა. შ.);

ბ) ოპერატიულ-სამძებრო მოქმედებების მარეგულირებელი სამართლებრივი აქტი – კანონი „ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის შესახებ“, რომელშიც მოცემულია ამ საქმიანობის ცნება, მიზნები, პრინციპები, საფუძვლები და ა. შ.

გ) ორგანული და სხვა კანონები: საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსი; საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი; კანონები „პოლიციის შესახებ“; „სახელმწიფო საიდუმლოების შესახებ“ და სხვ.

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის მარეგულირებელი კანონქვემდებარე აქტებია:

ა) საქართველოს პრეზიდენტის ბრძანებულებები;

ბ) საქართველოს პარლამენტის დადგენილებები;

გ) საქართველოს მინისტრისა და აღმასრულებელი ხელისუფლების სხვა უწყებათა ხელმძღვანელების ბრძანებები ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელი უწყებებისა და დანაყოფების დებულებების, ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის მარეგულირებელი-ინსტრუქციების დამტკიცების შესახებ (საქართველოს კანონის „ნორმატიული აქტების შესახებ“ მე-5 მუხლი).

ბოლო ჯგუფის აქტების უმეტესობას საიდუმლოების ხარისხი (გრიფი) გააჩნია (განკუთვნილია მხოლოდ შიდაუწყებრივი მოხმარებისათვის) და ეხება ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის ორგანიზაციის, ჩატარების ტაქტიკის, ძალებისა და საშუალებების გამოყენების საკითხებს.

1.3. საქვეყნობა და ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობა

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობა მკაცრად გასაიდუმლოებულია. ასეთი საქმიანობის ამსახველი მონაცემების, დოკუმენტებისა და წყაროების დადგენილი წესით, განცხადების უფლება აქვთ მხოლოდ ამ კანონით განსაზღვრულ პირებს, აგრეთვე „სახელმწიფო ინსპექტორის სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონით გათვალისწინებულ ფარგლებში – სახელმწიფო ინსპექტორის სამსახურს.

პროკურორს უფლება აქვს, მოტივირებული დადგენილებით მოახდინოს ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის

ამსახველი დოკუმენტებისა და მასალების (გარდა მონაცემებისა იმ პირებზე, რომლებიც უწევენ ან უწევდნენ კონფიდენციალურ დახმარებას ოპერატიულ-სამძებრო ორგანოებს, თანამშრომლობენ ან თანამშრომლობდნენ მათთან) განსაიდუმლოება მათი მტკიცებულებების სახით გამოყენების მიზნით, თუ ამ დოკუმენტებისა და მასალების განსაიდუმლოება არ ხელყოფს ქვეყნის სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვან ინტერესებს თავდაცვის, ეკონომიკის, საგარეო ურთიერთობების, დაზვერვის, სახელმწიფო უშიშროებისა და მართლწესრიგის დაცვის სფეროში.

იმ პირის მიერ ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის ამსახველი ცნობების გახმაურება, რომელსაც ეს ცნობები განდობილი ჰქონდა ან რომლისთვისაც ისინი ცნობილი გახდა სამსახურებრივ ან სხვა მოვალეობასთან დაკავშირებით, იწვევს სისხლისსამართლებრივ პასუხისმგებლობას სახელმწიფო საიდუმლოების გახმაურებისათვის.

ცნობები იმ პირთა შესახებ, რომლებიც კონფიდენციალურ საფუძველზე თანამშრომლობენ ან თანამშრომლობდნენ ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელ ორგანოებთან, წარმოადგენს სახელმწიფო საიდუმლოებას და მათი გაცემა შეიძლება მხოლოდ ამ პირთა ან მათი მემკვიდრეების წერილობითი თანხმობით ან კანონით პირდაპირ გათვალისწინებულ შემთხვევებში.

1.4. ადამიანის უფლებებისა და თავისუფლებების, იურიდიული პირის უფლებების დაცვის სამართლებრივი გარანტიები ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობაში

აკრძალულია ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განხორციელება იმ ამოცანის მისაღწევად, რომელიც არ არის გათვალისწინებული ამ კანონით.

პირს, რომელსაც მიაჩნია, რომ მის მიმართ განხორციელებულ ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებას მოჰყვა მისი უფლებებისა და თავისუფლებების უკანონო შეზღუდვა, შეუძლია ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიების კანონიერება გაასაჩივროს შესაბამის ზემდგომ სახელმწიფო ორგანოში, პროკურორთან ან სასამართლოში. განხორციელებული ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიების უკანონოდ ცნობა ქმნის ამ ღონისძიების შედეგად მოპოვებული ინფორმაციის საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსით დადგენილი წესით დაუშვებელ მტკიცებულებად ცნობის საფუძველს. ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებების კანონიერების მტკიცების ტვირთი ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიების განმახორციელებელ ორგანოს ეკისრება.

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელ ორგანოებს (საჯარო მოსამსახურეებს) ეკრძალებათ ფარული მონაწილეობა საქართველოს საკანონმდებლო, აღმასრულებელი და სასამართლო ხელისუფლებების, ავტონომიური რესპუბლიკების უმაღლესი წარმომადგენლობითი ორგანოების, მუნიციპალიტეტის ორგანოების საქმიანობაში. აკრძალულია ფარული მონაწილეობა ოფიციალურად რეგისტრირებული საზოგადოებრივი და პოლიტიკური ორგანიზაციების, რელიგიური ორგანიზაციების საქმიანობაში, თუ ეს საქმიანობა მიზნად არ ისახავს საქა-

რთველოს კონსტიტუციური წყობილების დამხობას ან ძალადობით შეცვლას, ქვეყნის დამოუკიდებლობის ხელყოფას, ტერიტორიული მთლიანობის დარღვევას, ანდა თუ ეს ორგანიზაციები არ ეწევიან ომის ან ძალადობის პროპაგანდას, არ აღვივებენ ეროვნულ, კუთხურ, რელიგიურ ან სოციალურ შუღლს. ასეთ შემთხვევაში აუცილებელია საქართველოს გენერალური პროკურორის თანხმობა.

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის შედეგად მოპოვებული ინფორმაცია, რომელიც არ ეხება პირის დანაშაულებრივ საქმიანობას, მაგრამ შეიცავს ცნობებს მისი პირადი ცხოვრების შესახებ, არ შეიძლება გახმაურდეს ან გამოყენებულ იქნეს რაიმე მიზნით. ასეთი ინფორმაციის შენახვა დაუშვებელია და იგი დაუყოვნებლივ უნდა განადგურდეს. აღნიშნული ინფორმაციის განადგურების შესახებ ეცნობება საქართველოს გენერალურ პროკურორს და სასამართლოს, რომლის სამოქმედო ტერიტორიაზედაც განხორციელდა ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიება, ან სასამართლოს გამოძიების ადგილის მიხედვით.

ელექტრონული კომუნიკაციის კომპანიისგან ან საჯარო სამართლის იურიდიული პირისგან – საქართველოს ოპერატიულ-ტექნიკური სააგენტოსგან გამოთხოვილი ელექტრონული კომუნიკაციის მაიდენტიფიცირებელი მონაცემები უნდა განადგურდეს ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიების შეწყვეტიდან 6 თვის გასვლის შემდეგ, დაუყოვნებლივ, ამ მასალას ანადგურებს ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიების ჩატარების შესახებ შუამდგომლობის წარმდგენი პროკურორი შესაბამისი განჩინების გამომტანი მოსამართლის მონაწილეობით. აღნიშნული მასალის განადგურების შესახებ დგება ოქმი და იგი დასტურდება შესაბამისი პროკურორისა

და მოსამართლის ხელმოწერებით. ეს ოქმი გადაეცემა სახელმწიფო ინსპექტორის სამსახურს, ხოლო სახელმწიფო ინსპექტორის წარმოებაში არსებულ სისხლის სამართლის საქმეზე – საქართველოს უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარის მიერ განსაზღვრული საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეს (ზედამხედველ მოსამართლეს) და აისახება ფარული საგამოძიებო მოქმედების რეესტრში.

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელი ორგანოს (საჯარო მოსამსახურის) მიერ ფიზიკური და იურიდიული პირის უფლებებისა და თავისუფლებების უკანონო შეზღუდვა იწვევს პასუხისმგებლობას საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

2. ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიების ჩატარება

2.1. ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის ცნება, სახეები და შინაარსი

როგორც უკვე აღინიშნა, ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიება არის საქართველოს კანონით „ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის შესახებ“ დადგენილი წესით უფლებამოსილი სახელმწიფო ორგანოს ან თანამდებობის პირის მოქმედება, რომელიც თავისი კომპეტენციის ფარგლებში უზრუნველყოფს ამ კანონის მე-3 მუხლით გათვალისწინებულ ამოცანათა შესრულებას.

ამ ამოცანათა შესასრულებლად ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელი ორგანოების მიერ ღიად ან კონსპირაციის წესების დაცვით შემდეგი ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებები ტარდება:

ა) პირის გამოკითხვა – გულისხმობს ოპერატიული მუშაკის პირადად, ასევე მისი დავალებით, მესამე პირის გასაუბრებას ფიზიკურ პირთან, რომელმაც რამე იცის გამოსაკვლევი შემთხვევის ან მასთან დაკავშირებულ პირთა შესახებ (გამოკითხვა ნებაყოფილობითია და გამოსაკითხ პირს არ აფრთხილებენ ცრუ ჩვენების მიცემისათვის ან ჩვენების მიცემაზე უარის თქმისათვის სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის შესახებ. ოპერატიული მუშაკი გამოკითხვის შესახებ დადგენილი წესით ადგენს პატაკს, რომელიც გასაცნობად არ წარედგინება გამოკითხულ პირს).

გამოსაკითხ პირებს, როგორც წესი, მიეკუთვნებიან დანაშაულის შემთხვევითი მოწმეები, დაინტერესების ობიექტის გარემოცვა, ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელ ორგანოებთან კავშირზე მყოფი პირები და ა. შ.

გამოკითხვა შესაძლებელია ჩატარდეს შენობაში, ქუჩაში, შემთხვევის ადგილზე, როგორც უშუალო კონტაქტის, ასევე ტელეფონის, ინტერნეტის მეშვეობით.

ვინაიდან გამოკითხვა ნებაყოფილობითია და გამოსაკითხ პირს არ აფრთხილებენ ცრუ ჩვენების მიცემისათვის ან ჩვენების მიცემაზე უარის თქმისათვის სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის შესახებ, სასურველია გამოსაკითხი პირის წინასწარი შესწავლა, შესაძლებლობის ფარგლებში უნდა შეირჩეს შესაბამისი გარემო, განისაზღვროს კითხვები და გამოკითხვის ტაქტიკა, რომელიც საჭირო ინფორმაციის მიღების საშუალებას იძლევა.

ლონისძიება შესაძლოა ჩატარდეს ძალდაუტანებელი (მეგობრული) საუბრის ფორმით, რომლის დროსაც ოპერატიული მუშაკი მხოლოდ ირიბად ეხება მისთვის საინტერესო საკითხებს და მეორე მხარისათვის უცნობი რჩება გამოკითხვის ქვეშაირი მიზანი. შესაძლებელია აუდიო და ვიდეოგადაღება, რომელთა გამოყენება თანხმობას არ საჭიროებს.

ბ) ცნობების შეგროვება და ვიზუალური კონტროლი – ცნობების შეგროვება ნიშნავს ოპერატიული მუშაკის ან გამომძიებლის მიერ კრიმინალისტიკური, ოპერატიულ-სამძებრო ან ინფორმაციის შენახვის სხვა წყაროდან იმ ფაქტობრივი მონაცემების ოფიციალურად მოპოვება, რომლებსაც არსებითი მნიშვნელობა აქვს ამ კანონის მე-3 მუხლით გათვალისწინებულ ამოცანათა შესასრულებლად.

- **ვიზუალური კონტროლი** წარმოადგენს ოპერატიულ თვალთვალს, რომელიც კონსპირაციულად ტარდება ოპერატიული მუშაკის, გამომძიებლის ან ოპერატიულ-სამძებრო ორგანოს მიერ უშუალოდ ან ოპერატიულ-ტე-

ქნიკურ საშუალებათა გამოყენებით და გულისხმობს დაინტერესების ობიექტი პირების, მათი სატრანსპორტო საშუალებების და დროებითი ან მუდმივი ადგილსამყოფელის (საცხოვრებლის) ფარულ თვალთვალს.

ცნობების შეგროვების მიზანია ინფორმაციის მიღება შესამოწმებელი პირის ცხოვრების წესზე, ადგილსამყოფელზე, ნათესაურ და სხვა კავშირებზე, უძრავი და მოძრავი ქონების არსებობაზე და ა. შ. მიღებული ინფორმაციის შინაარსის გათვალისწინებით ღონისძიება ტარდება ღიად ან/და ფარულად, ცნობების შეგროვების მიზნების აღნიშვნის გარეშე; აუცილებელი დოკუმენტების გამოთხოვით, ან მის გარეშე; უშუალოდ ოპერატიული მუშაკის მიერ, მისი დავალებით ოპერატიულ-ტექნიკური ან ძეგნის სამსახურების თანამშრომლის, ოპერატიული მუშაკის დავალებით კონფიდენტის მიერ.

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელი ორგანოები წერილობით გამოითხოვენ ინფორმაციას სახელმწიფო ორგანოებიდან და სხვადასხვა ორგანიზაციებიდან, რომლებიც დაუბრკოლებლად და უსასყიდლოდ გადასცემენ მათ შესაბამის ინფორმაციას, იმ შემთხვევების გარდა, როდესაც კანონით დაწესებულია ამ ინფორმაციების მიღების სპეციალური წესი.

ინფორმაციის მიღების სპეციალურ წესს ითვალისწინებს კონფიდენციალური ხასიათის ინფორმაცია, რომელსაც მიუკუთვნება:

ა) გამოძიებისა და სასამართლო სამართალწარმოების საიდუმლოებას მიკუთვნებული ცნობები;

ბ) სამსახურებრივი ცნობები, რომელთა ხელმისაწვდომ-

მოზა სახელმწიფო ორგანოების მიერაა შეზღუდული (სამ-
სახურებრივი საიდუმლოება);

გ) პროფესიულ საქმიანობასთან დაკავშირებული ცნო-
ბები (საექიმო, ნოტარიული, საადვოკატო, საბანკო, საფოს-
ტო-სატელეგრაფო გზავნილების და ა. შ.) საიდუმლოება;

დ) კომერციულ საქმიანობასთან დაკავშირებული ცნო-
ბები (კომერციული საიდუმლოება).

ცნობების შეგროვების პროცესში მონაცემთა მრავ-
ალრიცხოვან ბაზებს იყენებენ. საპროცესო ფასეულობას
წარმოადგენს ოფიციალური ორგანიზაციებიდან მიღებული
ცნობები და დოკუმენტები. ეს მონაცემები, როგორც მტ-
კიცებულებები, შემდგომში შესაძლოა სისხლის სამართლის
საქმებს დაერთოს. სხვა ინფორმაციები მხოლოდ ოპერა-
ტიული ინტერესის საგანს წარმოადგენს.

**ფარული თვალთვალის პროცესში შესაძლებელია შემ-
დეგი ინფორმაციის მოიპოვება:**

ა) პირის ქმედებებში დანაშაულის ნიშნების არსებობის
შესახებ;

ბ) თვალთვალის ობიექტის ფსიქოლოგიური პორტრე-
ტის: პირის ხასიათის და ემოციური ნებელობის ხარისხის
შესახებ;

გ) გარემოცვისა და ურთიერთობების: პირადი, სამსახ-
ურებრივი და სხვა (განსაკუთრებით დანაშაულებრივი) კა-
ვშირების შესახებ;

დ) პირის მიერ დანაშაულებრივი საგნებისა და სამალა-
ვების გამოყენების;

ე) დანაშაულებრივი ჯგუფის არსებობის შემთხვევაში –
შემადგენლობის, წევრთა რაოდენობის და ფუნქციების გა-

ნაწილების, დაფინანსების წყაროების, შეკრების ადგილების, სამართალდამცავი ორგანოების წარმომადგენლებთან კავშირების და ა. შ.

თვალთვალი შესაძლებელია განხორციელდეს ვიზუალურად, ტექნიკური საშუალებებით, ასევე კომპლექსურად – აუდიო და ვიდეო ჩანერები, ფოტოგადაღებები და მოსასმენი საშუალებებით კონტროლი.

ფარული თვალთვალის პროცესში კონტროლის ობიექტის ყველა მოქმედება ქრონოლოგიური თანმიმდევრობით ფიქსირდება.

ვიზუალური კონტროლის შედეგები აისახება ოპერატიული მუშაკის მიერ შედგენილ ოქმში, რომელსაც თან ერთვის აუდიო და ვიდეო ჩანაწერები, ფოტოები და ა.შ.

გ) საკონტროლო შესყიდვა – ოპერატიული მუშაკის, გამომძიებლის ან ოპერატიულ-სამძებრო ორგანოს მიერ ოპერატიული ინფორმაციის საფუძველზე საგნის ან ნივთიერების შეძენა ანდა შეძენის სიტუაციის შექმნა (მისი გასაღების ან მოხმარების მიზნის გარეშე), მომსახურების შეძენა ანდა შეძენის სიტუაციის შექმნა, საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 143¹ ან 143² (ტრეფიკინგი) მუხლებით გათვალისწინებული დანაშაულის გამოსავლენად ადამიანის ყიდვა ან მის მიმართ სხვა უკანონო გარიგების განხორციელება ანდა განხორციელების სიტუაციის შექმნა.

შეძენილი ან შესაძენი საქონელი შესაძლოა შეზღუდული ან ამოღებული იყოს სამოქალაქო ბრუნვიდან (იარაღი, ნარკოტიკული საშუალებები და ა.შ.). ღონისძიება ტარდება ფარულად, ვინაიდან გამსაღებელისთვის, ან პირისთვის რომელიც სხვა ფორმით ასხვისებს საქონელს, უცნობია შეძენის ან შეძენის სიტუაციის შექმნის ქვეშარიტი მიზანი.

საკონტროლო შესყიდვების უმეტესობა სამეურნეო და ნარკოტიკების უკანონო ბრუნვის სფეროში ტარდება. საფინანსო-სამეურნეო საქმიანობის შემოწმება, როგორც წესი, საკონტროლო შესყიდვებით იწყება. ღონისძიების მეშვეობით შესაძლებელია, მაგალითად, დადგინდეს საქონლის ხარისხი, სერთიფიცირებისა და აქციზური მარკების არსებობა და სხვ.

ღონისძიების პროცესში ოპერატიული მუშაკის მიერ ხდება გამყიდველისგან ნივთის შეძენა. გამყიდველის მიერ ნივთის გასხვისების შემდეგ ოპერატიული მუშაკი მას წესების დაცვით (პირადობის მოწმობის წარდგენა და ა. შ.) უცხადებს, რომ ჩატარდა საკონტროლო შესყიდვა და აცნობს დადგენილებას. აღნიშნულის შემდეგ ხდება ბრუნვიდან ამოღებული საგნების ან ნივთიერებების ამოღება, ხოლო სხვა საქონელი მოწმდება დასახელებასთან და სხვა მონაცემებთან შესაბამისობის მხრივ. ღონისძიების ჩატარების პროცესში შესაძლებელია ტექნიკური საშუალებების, ასევე სპეციალური ნივთიერებების (ფარული აუდიო/ვიდეო ტექნიკა, სპეციალური ფხვნილები, ულტრაფიისფერი განათება და სხვ.) გამოყენება. ღონისძიების ჩატარების და მიმდინარეობის შესახებ დგება შესაბამისი ოქმი.

დ) კონტროლირებადი მიწოდება – დანაშაულის სათანადოდ გამოძიებისა და დანაშაულის ჩამდენი პირის გამოვლენის მიზნით საქართველოს ფარგლებში (ხოლო საერთაშორისო ხელშეკრულებით გათვალისწინებულ შემთხვევაში – საქართველოს ფარგლებს გარეთაც), საქართველოს ფარგლებს გარედან საქართველოში ან საქართველოს გავლით შესაძლო ნივთიერი მტკიცებულების კონტროლირებადი გადაადგილება.

კონტროლირებადი მიწოდების ობიექტს წარმოადგენს პროდუქცია, საგნები და ნივთიერებები, როდესაც: ა) თავისუფალი რეალიზაცია აკრძალულია; ბ) სამოქალაქო ბრუნვა შეზღუდულია (საჭიროებს სპეციალურ ნებართვას); გ) დანაშაულის ჩადენის საშუალებაა ან ატყვია დანაშაულის კვალი.

კონტროლირებადი მიწოდების მიზანია გამოავლინოს პროდუქციის მოძრაობის მიმართულება და მის გადაზიდვაში მონაწილე პირები (მათ შორის, საბუთების მიხედვით, დანაშაულთან კავშირში არ მყოფი), ასევე დანაშაულებრივი საქმიანობის დამამტკიცებელი მტკიცებულებების მოპოვება.

საბაჟო საზღვრის გავლით კონტროლირებად მიწოდებას, საბაჟო ორგანოებთან შეთანხმებით, ახორციელებენ ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის სუბიექტები.

საქართველოს გავლით კონტროლირებადი მიწოდების გადანაცვეტილების მიღების შემთხვევაში საერთაშორისო ხელშეკრულების საფუძველზე, ან საზღვარგარეთის ქვეყნების კომპეტენტურ ორგანოებთან შეთანხმებით, ოპერატიულ-სამძებრო ორგანოს ხელმძღვანელი დაგეგმილი ღონისძიების შესახებ დაუყოვნებლივ ატყობინებს პროკურორს.

თუ კონტროლირებადი მიწოდების ობიექტს ისეთი პროდუქცია, საგნები და ნივთიერებები წარმოადგენს, რომელთა თავისუფალი რეალიზაცია აკრძალულია ან სამოქალაქო ბრუნვაში გაშვება შეზღუდულია (ადამიანის ჯანმრთელობისათვის, გარემოსათვის საშიში ან მასობრივი განადგურების იარაღის დასამზადებლად გამოყენებული), ოპერატიული ორგანოები კონტროლირებადი მიწოდების

განხორციელებისას უფლებამოსილნი არიან შესაძლო ნივთიერი მტკიცებულება სრულად ან ნაწილობრივ ჩაანაცვლონ წინასწარ ნიშანდებული ან/და ყალბი (სიმულაციური) საგნით, დოკუმენტით, ნივთიერებით ან სხვა ობიექტით ამ მიზნით დასაშვებია ყალბი (სიმულაციური) საგნის, დოკუმენტის, ნივთიერების ან სხვა ობიექტის სპეციალურად დამზადება, რის შესახებაც დგება ოქმი.

ე) საგნებისა და დოკუმენტების გამოკვლევა – გულისხმობს საგნებისა და დოკუმენტების გამოკვლევას ვიზუალურად და ტექნიკურ საშუალებათა გამოყენებით იმ პირის მიერ, რომელსაც გააჩნია სპეციალური ცოდნა, იმ მიზნით, რომ დადგინდეს ხომ არ წარმოადგენენ ისინი დანაშაულის ჩადენის საგნებს ან საშუალებებს, რაც არ წარმოადგენს ექსპერტის დასკვნას.

წარმოადგენს რა სასამართლო ექსპერტიზის ანალოგს, საგნებისა და დოკუმენტების გამოკვლევა ტარდება იმ შემთხვევებში, როდესაც საჭიროა სპეციალური ცოდნა, რომელიც ოპერატიულ თანამშრომელს არ გააჩნია.

საგნების გამოკვლევა მოიცავს:

1) გამოსაკვლევი საგნის იდენტიფიკაციას იმ საგნებთან, რომლებზეც ინფორმაცია უკვე არსებობს (მაგალითად, თითების ანაბეჭდები, გამონაყოფი, ტყვიები, ვაზნები და ა.შ.);

2) გამოსაკვლევი საგნის კუთვნილება იმ ობიექტთან, რომლის ნაწილსაც შესაძლოა იგი წარმოადგენდეს (გატეხილი ნივთები, დახეული ტანსაცმელი, ქაღალდის ნაკუნები და ა.შ.).

დოკუმენტების გამოკვლევა მოიცავს:

ა) დოკუმენტის ფიზიკური თავისებურებების შესწავლას (ვიზუალური დათვალიერება, მისი ფიზიკური თავისებურებების გამოკვლევა – ხარისხი, შემადგენლობა, ქაღალდის სიმკვრივე, გადაშლის, გადასწორებისა და მინანქრების კვალი);

ბ) დოკუმენტის შინაარსის შესწავლა – უშუალოდ დოკუმენტის (მაგალითად, თანამდებობის პირის მიერ მისი შედგენის უფლებამოსილება, მისი შესაბამისობა არსებულ კანონმდებლობასთან და სხვ.) და სხვა დოკუმენტებთან ერთობლიობაში (თუ დოკუმენტი მართლზომიერია, მაგრამ მისი შინაარსი არ ემთხვევა ან ეწინააღმდეგება სხვა დოკუმენტებს).

საგნებისა და დოკუმენტების გამოკვლევა შესაძლოა ჩატარდეს როგორც მათი აღმოჩენის ადგილზე (მაგალითად ნარკოტიკების ექსპრეს-ტესტების მეშვეობით), ასევე შესაბამის საექსპერტო დაწესებულებებში.

ლონისძიების შედეგები ფორმდება ოპერატიული მუშაკის შესაბამისი ოქმით, რომელსაც, არსებობის შემთხვევაში, უნდა დაერთოს სპეციალისტის ან გამოკვლევის ჩამტარებელი სხვა პირების დასკვნა.

ვ) პიროვნების იდენტიფიკაცია (გაიგივება) – წარმოადგენს შესამოწმებელი პირის ან ბრალდებულის დადგენას დაქტილოსკოპიური კარტოთეკის, შემთხვევის ადგილზე დატოვებული კვალის, სუნის ან გამონაყოფის მიხედვით. შესაძლოა გამოყენებული იყოს პირის სხვა ინდივიდუალური ნიშნები.

ლონისძიება ტარდება ფარულად ან კონსპირაციის ზომების გამოყენებით და მიმდინარეობს:

ვიზუალურად (მაგალითად, ადამიანების მასობრივი თავშეყრის, პირის შესაძლო ადგილსამყოფელის ადგილებში და სხვ.);

- ვიდეოჩანანერის მიხედვით;
- აუდიოჩანანერით;
- გამოსახულების საშუალებით (ფოტოგრაფია, ფოტორობოტი, მხატვარ-კრიმინალისტიკის მიერ შექმნილი პორტრეტი);

სუნის კვალით (კინოლოგიური სამსახური);

გამონაყოფის მიხედვით.

ყველა ჩამოთვლილ საშუალებას გააჩნია როგორც უპირატესობა, ასევე ნაკლოვანება. უშუალოდ ვიზუალური კონტაქტის დროს მაიდენტიფიცირებელს შესაძლოა დრო არ ჰქონდეს კარგად დააკვირდეს პირს; გამოსახულების საშუალებით გამორიცხულია პირის გაიგივება ხმის, ინტონაციის, საუბრის მანერის მიხედვით; აუდიოჩანანერის შემთხვევაში გამორიცხულია ამოცნობა ქცევით, სიარულის მანერით, გარეგნული ნიშნებით და ა.შ.

პიროვნების იდენტიფიკაცია ტარდება როგორც ბუნებრივ პირობებში (საყოფაცხოვრებო გარემოში, სამსახურის ადგილზე, დანაშაულებრივი ხელყოფის ობიექტებზე), ასევე ოპერატიული მუშაკის მიერ ხელოვნურად შექმნილ სიტუაციებში.

პირის გაიგივების პროცესში აკრძალულია ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიების მონაწილეებზე ზემოქმედების მოხდენა და ისეთი პირობების ხელოვნური შექმნა, რა დროსაც იზრდება შეცდომის დაშვების ალბათობა, ასევე ისეთი მოქმედებების ჩატარება, რომელიც შეუძლებელს გახდის შემდგომ პროცესუალურ ამოცნობას და სისხლის სამართლის

საქმეზე მტკიცებულებების მოპოვების შესაძლებლობას.

პირის იდენტიფიკაციის შედეგები აისახება ოპერატიული თანამშრომლის პატაკში, რომელსაც შესაძლოა დაერთოს ჩატარებული ღონისძიების პროცესში გადაღებული ფოტო, აუდიო/ვიდეო მასალა და ამომცნობი პირის ახსნა-განმარტება.

ზ) დაკავებულის, დაპატიმრებულისა და მსჯავრდებულის კორესპონდენციის ცენზურა – ბრალდებულის/მსჯავრდებულის კორესპონდენცია მონმდება. შემონმება მოიცავს ვიზუალურ დათვალიერებას კორესპონდენციის შინაარსის გაცნობის გარეშე, ხოლო უკიდურეს შემთხვევაში, დასაბუთებული ვარაუდისას, თუ შესაძლებელია ისეთი ინფორმაციის გავრცელება, რომელიც საფრთხეს შეუქმნის საზოგადოებრივ წესრიგს, საზოგადოებრივ უსაფრთხოებას ან სხვა პირთა უფლებებსა და თავისუფლებებს, პენიტენციური დაწესებულების შესაბამისი მოსამსახურე უფლებამოსილია გაეცნოს კორესპონდენციის შინაარსს და, საჭიროების შემთხვევაში, შეზღუდოს მისი ადრესატისათვის გაგზავნა. შეზღუდვის თაობაზე დაუყოვნებლივ ეცნობება კორესპონდენციის გამგზავნს.

პენიტენციურ დაწესებულებას ეკრძალება შეაჩეროს ან/და შეამონმოს ბრალდებულის/მსჯავრდებულის კორესპონდენცია, რომლის ადრესატი ან ადრესანტი არის საქართველოს პრეზიდენტი, საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარე, საქართველოს პრემიერ-მინისტრი, საქართველოს პარლამენტის წევრი, სასამართლო, უფლებათა ევროპული სასამართლო, საერთაშორისო ორგანიზაცია, რომელიც შექმნილია საქართველოს პარლამენტის მიერ რატიფიცირებული ადამიანის უფლებათა დაცვის სფეროს საერთა-

შორისო ხელშეკრულების საფუძველზე, საქართველოს სამინისტრო, სამსახური, საქართველოს სახალხო დამცველი, ადვოკატი, პროკურორი, სამსახურის ადგილობრივი საბჭო.

თ) ელექტრონული კომუნიკაციის მაიდენტიფიცირებელი მონაცემების მოპოვება – ელექტრონული კომუნიკაციის მაიდენტიფიცირებელ მონაცემებს წარმოადგენს: მომხმარებლის მაიდენტიფიცირებელი მონაცემები; კომუნიკაციის წყაროს კვალის დადგენისა და იდენტიფიცირებისათვის საჭირო მონაცემები; კომუნიკაციის თარიღის, დროისა და ხანგრძლივობის იდენტიფიცირებისათვის საჭირო მონაცემები; კომუნიკაციის სახის იდენტიფიცირებისათვის საჭირო მონაცემები; მომხმარებლის კომუნიკაციის აღჭურვილობის ან შესაძლო აღჭურვილობის იდენტიფიცირებისათვის საჭირო მონაცემები; მობილური კომუნიკაციის აღჭურვილობის ადგილმდებარეობის იდენტიფიცირებისათვის საჭირო მონაცემები.

უგზო-უკვლოდ დაკარგული პირის ძებნისას, ბრალდებულის ან მსჯავრდებულის შესაბამის სახელმწიფო ორგანოში წარსადგენად ძებნისას, თუ ის თავს არიდებს მისთვის შეფარდებული იძულებითი ღონისძიების გამოყენებას ან დანიშნული სასჯელის მოხდას, დანაშაულის შედეგად დაკარგული ქონების ძებნისას ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელ ორგანოს უფლება აქვს:

ა) ელექტრონული კომუნიკაციის კომპანიისგან ან საჯარო სამართლის იურიდიული პირისგან – საქართველოს ოპერატიულ-ტექნიკური სააგენტოსგან გამოითხოვოს ელექტრონული კომუნიკაციის მაიდენტიფიცირებელი მონაცემები საქართველოს სისხლის სამართლის საქართველოს კოდექსის 136-ე მუხლით დადგენილი წესით; მედიუმი

ბ) საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის XVI¹ თავით დადგენილი წესით მიმართოს საჯარო სამართლის იურიდიულ პირს – საქართველოს ოპერატიულ-ტექნიკურ სააგენტოს მობილური საკომუნიკაციო აღჭურვილობის გეოლოკაციის რეალურ დროში განსაზღვრის მოქმედების განხორციელების შესახებ.

კ) დადგენილი წესით დანაშაულებრივ ჯგუფში საიდუმლო თანამშრომლის ან ოპერატიული მუშაკის ჩართვა – წარმოადგენს კრიმინალურ წრეში (დაინტერესების ობიექტში) ოპერატიული მუშაკის ან საიდუმლო თანამშრომლის კონსპირაციულ (ლეგენდირებულ) ჩანერგვას, ოპერატიულად საინტერესო დაფარული ინფორმაციის მიღების, დოკუმენტირებისა და გარკვეული პირების გადანეჭილებებზე ზემოქმედების მიზნით.

ოპერატიული ჩანერგვის საფუძველია ინფორმაცია გარკვეულ ობიექტზე არასახარბიელო კრიმინოგენური ვითარების ან დანაშაულებრივი ჯგუფის საქმიანობის ნიშნების არსებობის შესახებ. ღონისძიება, როგორც წესი, გამოიყენება იმ შემთხვევებში, როცა საგამიძიებო მოქმედებებით შეუძლებელია გულმოდგინედ შენიღბული და კარგად ორგანიზებული ჯგუფის დანაშაულებრივი საქმიანობის გამოვლენა.

ორგანიზაციული თვალსაზრისით ოპერატიული ჩართვა წარმოადგენს რთულ, მრავალსაფეხურიან ღონისძიებას და შესაძლოა მოიცავდეს სხვა ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებებს. მაგალითად, ოპერატიული ჩანერგვის მომზადების პროცესში და დაინტერესების ობიექტზე ოპერატიული ვითარების შესასწავლად, შესაძლოა განხორციელდეს ოპერატიული თვალთვალი, გამოკითხვა – მესა-

მე პირების მეშვეობით. მას შემდეგ რაც დანაშაულებრივ ჯგუფში მოხდება პირის ჩანერგვა, საჭირო ინფორმაციის მოპოვებისა და დოკუმენტირების მიზნით შესაძლებელია, შექმნილი ვითარებიდან გამომდინარე, ფარულად ჩატარდეს ყველა საჭირო ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიება.

გათვალისწინებული უნდა იყოს, რომ ოპერატიული ჩანერგვა წარმოადგენს ორგანიზებულ-დანაშაულებრივ ჯგუფში შეღწევას, და არა ამ ჯგუფში უკვე მყოფი პირის კონფიდენციალურ საფუძველზე გამოყენებას.

ვინაიდან ოპერატიული ჩანერგვა უშვებს საიდუმლო თანამშრომლის ან ოპერატიული მუშაკის მხრიდან დანაშაულებრივ საქმიანობას (მომზადების სტადიაზე ან დაუმთავრებელი დანაშაულის ნაწილში), მათი მოქმედებები ფორმალურად შეიცავენ სისხლის სამართლის კოდექსით გათვალისწინებული შესაბამისი დანაშაულების ნიშნებს, რის გამოც ღონისძიება უნდა ჩატარდეს ოპერატიული ორგანოს ხელმძღვანელის დამტკიცებული დადგენილების საფუძველზე.

აღნიშნულ ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებაში მონაწილეობა ჩანერგილი პირების მხრიდან, განსაკუთრებით მათი, ვინც დაკავებულია ამ საქმიანობით პროფესიულ დონეზე, მოითხოვს დანაშაულებრივი ჯგუფის წევრების ქცევის წესებისა და თავისებურებების კარგ ცოდნას და იგი მომზადებული უნდა იყოს არასტანდარტული სიტუაციებისათვის.

ცნობები დანაშაულებრივ ჯგუფში ჩართული პირების შესახებ წარმოადგენს სახელმწიფო საიდუმლოებას. ამ მონაცემების გასაჯაროება შეიძლება მხოლოდ მათი წერილობითი თანხმობით და კანონით გათვალისწინებულ შემთხვევებში.

ლ) დადგენილი წესით კონსპირაციული ორგანიზაციის შექმნა – ოპერატიულ-სამძებრო ორგანოს ან გამომძიებლის მიერ დანაშაულებრივ ფორმირებაში შესაღწევად ნებისმიერი ორგანიზაციულ-სამართლებრივი ფორმის ორგანიზაციის შექმნა. ასეთი ორგანიზაცია შეიძლება იყოს ე.წ. ფირმა-ხაფანგი, სავაჭრო ობიექტი და ა. შ. „ფირმა-ხაფანგის“ მეშვეობით შესაძლებელია სამეწარმეო ან სხვა ეკონომიკური საქმიანობის წინააღმდეგ, საფინანსო საქმიანობისა და ფულად-საკრედიტო სისტემის სფეროში და სხვ., დანაშაულების გამოვლენა. დანაშაულებრივი გზით შეძენილი ქონების გამოსავლენად შესაძლებელია სავაჭრო ობიექტის (საიუველირო, საკომისიო) გახსნა და ა. შ.

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელმა ორგანოებმა აღნიშნული ღონისძიების ჩატარების დროს ხელშეკრულებით ან ზეპირი შეთანხმებით შესაძლოა გამოიყენონ უკვე არსებული ობიექტები, საწარმოთა, დაწესებულებათა, ორგანიზაციათა სასამსახურო შენობები, ქონება, სახელმწიფოს საკუთრებაში მიქცეული ქონება, აგრეთვე კერძო პირთა საცხოვრებელი და არასაცხოვრებელი სადგომები, სატრანსპორტო საშუალებები და სხვა ქონება, ასევე დოკუმენტები, რომლებშიც შენიღბულია ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობა.

მ) ინტერნეტურთიერთობის მონიტორინგი – ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელ ორგანოს შეუძლია ელექტრონული კომუნიკაციის კომპანიიდან საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის XVII თავით დადგენილი წესით მოიპოვოს ელექტრონული კომუნიკაციის მაიდენტიფიცირებელი მონაცემები შემდეგ შემთხვევებში: უგზო-უკვლოდ დაკარგული პირის ძებნისას;

ბრალდებულის ან მსჯავრდებულის შესაბამის სახელმწიფო ორგანოში წარსადგენად ძებნისას, თუ ის თავს არიდებს მისთვის შეფარდებული იძულებითი ღონისძიების გამოყენებას ან დანიშნული სასჯელის მოხდას; დანაშაულის შედეგად დაკარგული ქონების ძებნისას.

ელექტრონული კომუნიკაციის მაიდენტიფიცირებელი მონაცემების მოპოვება მოსამართლის მიმართ შეიძლება განხორციელდეს უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარის განჩინებით საქართველოს გენერალური პროკურორის მოტივირებული შუამდგომლობის საფუძველზე.

ამ მუხლის მე-2 პუნქტით დადგენილი ღონისძიებების ჩამონათვალი შეიძლება შეიცვალოს ან შეივსოს მხოლოდ კანონით „ოპერატიულ – სამძებრო საქმიანობის შესახებ“.

ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიების ჩატარებისას დგება ოქმი, რომელშიც აისახება, თუ რა პირობებში იქნა გამოყენებული ტექნიკური საშუალებები. ოქმი მიღებულ მასალებთან ერთად ინახება ამ კანონით დადგენილი წესების დაცვით.

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელი ორგანოს თანამდებობის პირი პირადად მონაწილეობს ამ მუხლის მე-2 პუნქტით დადგენილი ღონისძიებების ჩატარებაში, ამასთან, მას უფლება აქვს გამოიყენოს კონკრეტული დარგის სპეციალისტების, აგრეთვე ცალკეულ პირთა ნებაყოფლობითი ღია ან ფარული დახმარება.

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განსახორციელებლად უფლებამოსილ საქართველოს სამინისტროებსა და უწყებებს საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან ამ მიზნით გამოეყოფათ ფინანსური სახსრები.

2.2. ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განხორციელების საფუძვლები

გადაწყვეტილება ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობაში – არის ოპერატიულ-სამძებრო ორგანოს თანამდებობის პირის, მოსამართლის, პროკურორის, პროკურორის დავალებით გამომძიებლის დასკვნა, რომელიც მიღებული იქნა მოცემული საქმიანობის ფარგლებში და წარმოადგენს ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებების ჩატარების საფუძველს.

მიღებული გადაწყვეტილება იყოფა:

ა) გადაწყვეტილების მიმღები სუბიექტის მიხედვით;

ბ) გადაწყვეტილების ფორმის მიხედვით:

- ზეპირი (მიიღება ცალკეულ საკითხებზე. მაგალითად, გადაწყვეტილება პირობების შეცვლის გამო ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიების გადადების შესახებ);

- წერილობითი (ინვესტ სამართლებრივ შედეგებს. მაგალითად, პროკურორის მითითება სისხლის სამართლის საქმეზე, რაც ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიების ჩატარების საფუძველს წარმოადგენს).

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის პროცესში გადაწყვეტილებისადმი წაყენებული მოთხოვნები საპროცესო გადაწყვეტილებების მოთხოვნების ანალოგიურია. დასაბუთებული (შექმნილი სიტუაციის ადეკვატური) უნდა იყოს

ცალკეული შემთხვევებში კანონი მოტივირებულ გადაწყვეტილებას მოითხოვს, ე.ი. მისი მიღების დასაბუთებას. როგორც წესი, ასეთი გადაწყვეტილებები შესავლისგან (ვინ, როდის, სად შეადგინა), აღწერილობითი

(გადაწყვეტილების მიღების დასაბუთება) და სარეზოლუციო (მიღებული გადაწყვეტილების ფორმულირება) ნაწილებისგან შედგება.

ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიების განხორციელების საფუძვლებია:

ა) პროკურორის ან პროკურორის თანხმობით გამომძიებლის დავალება მის/მათ წარმოებაში არსებულ სისხლის სამართლის საქმეზე ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიების განხორციელების შესახებ;

ბ) პროკურორის ან პროკურორის თანხმობით გამომძიებლის დავალება ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიების განხორციელების შესახებ იმ შემთხვევაში, როდესაც დადგენილი წესით მიღებულია განცხადება ან შეტყობინება, რომ მზადდება, ხდება ან მოხდა დანაშაული ან სხვა მართლსაწინააღმდეგო ქმედება, რომლის გამოც აუცილებელია გამომძიების ჩატარება, მაგრამ არ არსებობს დანაშაულის ან სხვა მართლსაწინააღმდეგო ქმედების ნიშნები, რაც საკმარისი იქნებოდა გამომძიების დასაწყებად. ასეთ შემთხვევაში ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიების განხორციელების ვადა არ უნდა აღემატებოდეს 7 დღეს;

გ) დადგენილება იმ პირის ძებნის შესახებ, რომელიც ემალება გამომძიებას, სასამართლოს ან თავს არიდებს სასჯელის მოხდას;

დ) პირის უგზო-უკვლოდ გაუჩინარება, ამოუცნობი გვამის ან უპატრონო ქონების აღმოჩენა;

ე) ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელი ორგანოს თხოვნა-შეკითხვა;

ვ) საერთაშორისო სამართალდამცავი ორგანიზაციის ან

უცხო ქვეყნის სამართალდაცვის ორგანოს თხოვნა-შეკითხვა სამართლებრივი დახმარების შესახებ ხელშეკრულების (შეთანხმების) შესაბამისად;

ზ) პატიმრობის კოდექსის 55-ე მუხლის მე-2 ნაწილით გათვალისწინებულ შემთხვევაში (პენიტენციურ დაწესებულებათა მართვის საინფორმაციო-ანალიტიკური უზრუნველყოფის მიზნით) საქართველოს სასჯელაღსრულებისა და პრობაციის სამინისტროს პენიტენციური დეპარტამენტის დირექტორის წერილობითი ბრძანება.

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელ ორგანოებს, თავისი უფლებამოსილების ფარგლებში, უფლება აქვთ შეაგროვონ გადაწყვეტილების მისაღებად აუცილებელი ცნობები:

1) სახელმწიფო საიდუმლოების შემცველ დოკუმენტებთან დასაშვებად;

2) ადამიანის სიცოცხლისა და ჯანმრთელობისათვის, ასევე გარემოს დაცვისათვის საფრთხის შემცველი ობიექტების ექსპლუატაციასთან დაკავშირებულ სამუშაოებთან დასაშვებად;

3) ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებებში მონაწილეობის ან მის შედეგად შეგროვებულ მასალებთან გაცნობის უფლების მისაღებად;

4) ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელი ორგანოების უსაფრთხოების უზრუნველსაყოფად და სხვ.

2.3. ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებების ჩატარების ზოგადი პირობები

ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებების ჩატარების ზოგადი პირობები დაწესებულია საქართველოს კანონით „ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის შესახებ“

ცალკეულ პირთა მოქალაქეობა, ეროვნება, სქესი, თანამდებობა, საცხოვრებელი ადგილი, საზოგადოებრივ გაერთიანებათა წევრობა, რელიგიური აღმსარებლობა და პოლიტიკური მრწამსი ხელს არ უშლის იმას, რომ მათ მიმართ საქართველოს ტერიტორიაზე ჩატარდეს ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიება, თუ კანონით სხვა რამ არ არის დადგენილი.

ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებები, რომლებიც უზრუნველყოფს საქართველოს სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურის, საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს, საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს, საქართველოს სასჯელაღსრულებისა და პრობაციის სამინისტროს, საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს, საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს, საქართველოს დაზვერვის სამსახურისა და საქართველოს სახელმწიფო დაცვის სპეციალური სამსახურის ოპერატიული ორგანოებისა და გამომძიებლების (მხოლოდ ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებების ჩატარებისას) გამართულ საქმიანობას და საკუთრივ მათი მუშაკების უფლებებისა და თავისუფლებების დაცვას, ტარდება კანონის „ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის შესახებ“ საფუძველზე, შესაბამისი უწყების ნორმატიული აქტებით გათვალისწინებული წესით.

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელ სახელმწიფო ორგანოებს უფლება აქვთ, თავიანთი

კომპეტენციის ფარგლებში, ამ კანონის საფუძველზე და კანონით დადგენილი წესით, საქართველოს გენერალური პროკურორის თანხმობით, ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის ცალკეულ საკითხებზე გამოსცენ უწყებრივი ნორმატიული აქტები.

2.4. ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებების ორგანიზაცია, ძალები და საშუალებები

ღონისძიებები, რომლებიც ტარდება ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის პროცესში, მოითხოვს მათ საგულდაგულო ორგანიზაციულ მომზადებას. ამ საქმიანობის ორგანიზაციის საფუძველს ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებების გულდასმით მომზადებული გეგმა და მისი ზედმინევნით შესრულება წარმოადგენს, რომელშიც გათვალისწინებული უნდა იყოს: ღონისძიების შინაარსი; ღონისძიების ჩატარების დრო და ადგილი; ღონისძიების მონაწილეები (ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებების განმახორციელებელი კონკრეტული ოპერატიული მუშაკები, ფიზიკური პირები); ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობაში გამოსაყენებელი ტექნიკური და სხვა საშუალებები; სხვა უფლებამოსილი უწყებებიდან ღონისძიებაში ჩართული ძალები და საშუალებები, მათი ამოცანებისა და მოქმედებების წესის მითითებით; გეგმის კონკრეტული პუნქტების შესრულების ვადა და პასუხისმგებელი პირები; ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებით მისაღები მოსალოდნელი შედეგები. ღონისძიებების გეგმა დასამტკიცებლად წარედგინება ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელი ორგანოს უფლებამოსილ ხელმძღვანელს.

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის ძალებს მიეკუთვნება:

ა) უფლებამოსილი სახელმწიფო ორგანო ან თანამდებობის პირი;

ბ) საიდუმლო თანამშრომლები – კონფიდენტი, ფარული შეხვედრების ბინის მფლობელი, საიდუმლო პირი.

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის საშუალებები – ტექნიკური და სხვა სახის მონყობილობა და ტექნიკა, რომელიც გამოიყენება ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის ამოცანების გადასაწყვეტად.

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის საშუალებების სახეები:

1. ტექნიკური:

ა) სპეციალური-ტექნიკური:

აკუსტიკური ინფორმაციის ფარული მიღებისა და რეგისტრაციის;

ფარული ვიზუალური თვალთვალის და დოკუმენტირების;

- სატელეფონო საუბრების ფარული მოსმენის;

- კავშირგაბმულობის ტექნიკური არხებიდან ინფორმაციის ფარული

მოპოვების და რეგისტრაციის;

- საფოსტო შეტყობინებებისა და გზავნილების ფარული კონტროლის;

- საგნებისა და დოკუმენტების ფარული გამოკვლევის;

შენობებში, სატრანსპორტო საშუალებებში და სხვა ობიექტებში შეღწევისა და გამოკვლევის;

- სატრანსპორტო საშუალებებისა და სხვა ობიექტების გადაადგილების ფარული კონტროლის;

- შეგროვების, დამუშავების, შენახვისა და გადაცემის ტექნიკური საშუალებებიდან ინფორმაციის ფარული მოპოვების (შეცვლის, განადგურების;

- პირის ფარული იდენტიფიკაციის.

სხვა: კრიმინალისტიკური ტექნიკა; კრიმინალისტიკური გამოკვლევების; დაცვის ტექნიკური საშუალებები; ძებნის; ინფორმაციის დაცვის (მიყურადების სანინააღმდეგო); კავშირგაბმულობის; ავტოსატრანსპორტო სპეციალური; სპეცაღჭურვილობა.

ბ) სხვა ტექნიკური (არასპეციალური დანიშნულების ვიდეო და აუდიო ტექნიკა,

კინო და ფოტოაპარატურა და ა.შ.).

2. სხვა (საინფორმაციო სისტემები).

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის საშუალებების გამოყენების პირობები:

ტექნიკურმა საშუალებებმა და მათი გამოყენების მეთოდებმა არ უნდა შელახოს ადამიანის პატივი და ღირსება, არ უნდა დაარღვიოს საქართველოს კონსტიტუციით აღიარებული ადამიანის ძირითადი უფლებები და თავისუფლებები, საფრთხე არ უნდა შეუქმნას ადამიანის სიცოცხლესა და ჯანმრთელობას, ზიანი არ უნდა მიაყენოს გარემოს;

- ელექტრონული კომუნიკაციის მაიდენტიფიცირებელი ღონისძიებების განმახორციელებელი ორგანოს თანამდებობის პირი პირადად მონაწილეობს ღონისძიების ჩატარებაში, ამასთან, მას უფლება აქვს გამოიყენოს კონკრეტული დარგის სპეციალისტების, აგრეთვე ცალკეულ პირთა ნებაყოფლობითი ღია ან ფარული დახმარება;

ცალკეული საშუალებების გამოყენება მხოლოდ განსაზღვრული სუბიექტების მიერ;

- ინფორმაციის ფარულად მოსაპოვებლად განკუთვნილი (შექმნილი, დაპროგრამებული) სპეციალური და სხვა ტექნიკური საშუალებების გამოყენება ხორციელდება მხოლოდ საქართველოს კანონის „ოპერატიულ-სამძებრო სამძებრო საქმიანობის შესახებ“ განსაზღვრული ორგანოების მიერ;

- ინფორმაციის ფარულად მოსაპოვებლად გამოიყენება მხოლოდ უფლებამოსილი სახელმწიფო ორგანოს ნებართვით (ლიცენზიით) შექმნილი, შექმნილი, დაპროგრამებული სპეციალური ტექნიკური საშუალებები.

2.5. ოპერატიული აღრიცხვის საქმე

ოპერატიული აღრიცხვის საქმე არის ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის პროცესში ოპერატიულ-სამძებრო საქმეზე ცნობების მოპოვების, სისტემატიზაციის, შემოწმებისა და შეფასების მიზნით დაგროვილი, ერთ საკითხზე წარმოებული და ცალკე საქალაქში მოთავსებული დოკუმენტების ერთობლიობა, ასევე, მათ საფუძველზე, ასეთი საქმიანობის განმახორციელებელი ორგანოების ხელმძღვანელების მიერ შესაბამისი გადანყვეტილების მიღება.

ოპერატიული აღრიცხვის საქმის შექმნა არ წარმოადგენს ფიზიკური პირის უფლებებისა და თავისუფლებების, იურიდიული პირის უფლებების შეზღუდვის საფუძველს. ოპერატიული აღრიცხვის საქმეების ჩამონათვალი განსაზღვრულია ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორ-

ციელებელი ორგანოების უწყებრივი ნორმატიული აქტებით. ანსხვავებენ შემდეგ საქმეებს:

- ოპერატიული შემონმების (წინასწარი);
- ოპერატიული დამუშავების;
- ოპერატიული კონტროლის;
- ოპერატიული ძებნის.

ოპერატიული აღრიცხვის საქმის შექმნის, წარმოებისა და შეწყვეტის წესი. ოპერატიული აღრიცხვის საქმეები იქმნება ამაზე უფლებამოსილი ორგანოების მიერ მისი წარმოების საფუძვლის არსებობის შემთხვევაში და კანონით გათვალისწინებული ამოცანების შესასრულებლად. ოპერატიული აღრიცხვის საქმეების წარმოების კონკრეტული წესი და მათი ჩამონათვალი განისაზღვრება ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელი ორგანოების უწყებრივი ნორმატიული აქტებით.

ოპერატიული აღრიცხვის საქმის შექმნის შესახებ ოპერატიულ თანამშრომელს გამოაქვს შესაბამისი დადგენილება, რომელსაც ამტკიცებს ოპერატიულ-სამძებრო ორგანოს ხელმძღვანელი.

ოპერატიული აღრიცხვის საქმის შექმნის შესახებ დადგენილების გამოტანის შემდეგ ოპერატიული თანამშრომელი ადგენს ღონისძიების ჩატარების გეგმას. შემდგომში, ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებების შედეგების გათვალისწინებით, ფორმდება შესაბამისი დოკუმენტები, რომლებიც აღინუსხება და ინახება საქმეში (საქმეში არსებული დოკუმენტების ნუსხა).

ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიების ჩატარებისა და შეწყვეტის ვადები და წესი განისაზღვრება ამ კანონითა და უწყებრივი ნორმატიული აქტებით. ვადის გასვლის შემდეგ

ოპერატიულ თანამშრომელს გამოაქვს დადგენილება მისი ვადის გაგრძელების ან შეწყვეტის შესახებ, რაც დამტკიცებული უნდა იყოს ორგანოს ხელმძღვანელის მიერ.

ოპერატიული აღრიცხვის საქმე შეწყდება, თუ:

ა) შესრულდა ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის კონკრეტული ამოცანა;

ბ) დადგინდა გარემოებები, რომლებიც ადასტურებს, რომ კონკრეტული ამოცანის შესრულება ობიექტურად შეუძლებელია;

გ) დადგინდა კონკრეტული გარემოებები, რომლებიც გამოიწვია შესამოწმებელი პირის სისხლისსამართლებრივ პასუხისგებაში მიცემის საფუძველს;

დ) გავიდა ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიების ჩატარების ვადა.

ოპერატიულ აღრიცხვის საქმის შედეგები შეიძლება გამოყენებულ იქნეს იმისათვის, რომ მომზადდეს და განხორციელდეს საგამოძიებო და საპროცესო მოქმედებანი, დანაშაულის თავიდან აცილების, აღკვეთისა და გახსნის ღონისძიებანი. აღნიშნული მასალები არ წარმოადგენს ფიზიკური პირის უფლებებისა და თავისუფლებების და იურიდიული პირის უფლებების შეზღუდვის საფუძველს.

2.6. ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებების შეწყვეტა და საქმიანობის შედეგების გამოყენება

ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიება შეწყდება, თუ:

ა) შესრულდა საქართველოს კანონის „ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის შესახებ“ მე-3 მუხლით გათვალისწინებული კონკრეტული ამოცანა, კერძოდ:

გამოვლინდა, ალიკვეთა, თავიდან იქნა აცტილებული დანაშაული ან სხვა მართლსაწინააღმდეგო ქმედება;

დადგინდა პირი, რომელიც ამზადებს, სჩადის ან რომელსაც ჩადენილი აქვს დანაშაული ან სხვა მართლსაწინააღმდეგო ქმედება;

მოიძებნა და შესაბამის სახელმწიფო ორგანოს წარედგინა პირი, რომელიც, მიუხედავად გამოძახებისა, თავს არიდებდა გამოძიების ან სასამართლოს წინაშე გამოცხადებას; მოიძებნა და შესაბამის სახელმწიფო ორგანოს წარედგინა ბრალდებული ან მსჯავრდებული, რომელიც თავს არიდებდა მისთვის შეფარდებული იძულებითი ღონისძიების გამოყენებას ან დანიშნული სასჯელის მოხდას;

მოიძებნა და დადგინდა დანაშაულებრივი ან სხვა მართლსაწინააღმდეგო ხელყოფის შედეგად დაკარგული ქონება;

მოიძებნა უგზო-უკვლოდ დაკარგული პირი;

სისხლის სამართლის საქმეზე მოპოვებულ იქნა აუცილებელი ფაქტობრივი მონაცემები;

- იდენტიფიცირებული იქნა დანაშაულის ან სხვა მართლსაწინააღმდეგო

ქმედების ჩამდენი პირი;

ბ) დადგინდა გარემოებები, რომლებიც ადასტურებს, რომ ჩამოთვლილი კონკრეტული ამოცანის შესრულება ობიექტურად შეუძლებელია;

გ) დადგინდა კონკრეტული გარემოებები, რომლებიც გამორიცხავს შესამოწმებელი პირის სისხლისსამართლებრივ პასუხისგებაში მიცემის საფუძველს;

დ) გავიდა ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიების ჩატარების ვადა.

ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებების შედეგები ხელს უწყობს:

- 1) საგამოძიებო ვერსიების შემოწმებას;
- 2) ამა თუ იმ ფაქტთან კონკრეტული თანამდებობის პირის შემხებლობის შესახებ არსებული მონაცემების დაზუსტებას;
- 3) დამნაშავის „ცხელ“ კვალზე ან მომზადების პროცესში დაკავებას;
- 4) საგამოძიებო მოქმედებების მომზადებას და ჩატარებას.

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის შედეგების გამოყენება. ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის შედეგები არის ოპერატიული დანაყოფების მიერ „ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის შესახებ“ საქართველოს კანონით დადგენილი წესით მიღებული ფაქტობრივი მონაცემები, რომლებიც შეიძლება გამოყენებულ იქნეს დანაშაულის თავიდან აცილების, აღკვეთისა და გახსნის, საგამოძიებო და საპროცესო მოქმედებების მომზადების და განხორციელების მიზნით.

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის შედეგები აისახება ოპერატიულ-სამსახურებრივ დოკუმენტებში (პატაკებში, ცნობებში, შეტყობინებებში, აქტებში ოქმებში და ა.შ.). ოპერატიულ-სამსახურებრივ დოკუმენტებს შეიძლება დაერთოს ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებებისას მოპოვებული საგნები და დოკუმენტები.

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის ფარგლებში ჩატარებული ოპერატიულ-ტექნიკური ღონისძიების შედეგები შესაძლოა დაფიქსირდეს ინფორმაციის მატერიალურ (ფიზიკურ) მატარებლებზე.

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის შედეგები შეიძლება გამოყენებულ იქნეს ყველა სახის მტკიცებულებების მოპოვებისა და მათი პროცესუალურად დამაგრების წინაპირობების შექმნის მიზნით, ასევე შესაძლოა მხედველობაში იქნას მიღებული კანონით განსაზღვრულ შემდეგ შემთხვევებში:

- ა) სახელმწიფო საიდუმლოებასთან დაშვების;
- ბ) სანებართვო, სალიცენზიო და სარეგისტრაციო საქმიანობის განხორციელების;
- გ) ადამიანის სიცოცხლისა და ჯანმრთელობისათვის, გარემოსათვის მომეტებული საშიშროების მქონე სამუშაოებთან, ობიექტების ექსპლუატაციასთან დაშვების;
- დ) ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობასთან, ან ამ საქმიანობის შედეგად მიღებულ ინფორმაციასთან (დოკუმენტებთან) დაშვების;
- ე) ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებების მომზადებისა და ჩატარებისას პირთან თანამშრომლობის დამყარების და ა.შ.

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის შედეგები უნდა აკმაყოფილებდეს შემდეგ მოთხოვნებს:

- ა) სისხლის სამართლის საქმის აღსაძრავად წარმოდგენილი ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიების შედეგები უნდა შეიცავდეს საკმარის მონაცემებს დანაშაულის ნიშნების შესახებ, კერძოდ; როდის, სად, რა გარემოებებში, რომელი დანაშაულის ნიშნები იქნა აღმოჩენილი, ცნობები დანაშაულის ჩამდენ პირზე (პირებზე) და თვითმხილველებზე (თუ ცნობილია); შესაძლო ნივთმტკიცებების ადგილმდებარეობის შესახებ; სისხლის სამართლის საქმის აღსაძრავად მნიშვნელობის მქონე ნებისმიერი სხვა ფაქტისა და გარემოების შესახებ;

ბ) საგამოძიებო და სასამართლო მოქმედებების ჩასატარებლად წარდგენილი ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის შედეგები უნდა შეიცავდეს მონაცემებს იმ პირთა ადგილსამყოფელის შესახებ, რომლებიც, მიუხედავად გამოძახებისა ემალებიან საგამოძიებო ორგანოებს და სასამართლოს; იმ პირთა შესახებ რომელთათვისაც ცნობილია სისხლის სამართლის საქმისათვის მნიშვნელობის მქონე გარემოებები და ფაქტები; მტკიცებულებების შესაძლო წყაროების შესახებ; სხვა ფაქტებისა და გარემოებების შესახებ, რომლებიც საშუალებას იძლევა განისაზღვროს პროცესუალური მოქმედებების ჩატარების მოცულობა და თანმიმდევრობა, შეირჩეს მათი წარმოების უფრო ეფექტიანი ტაქტიკა, კონკრეტულ სისხლის სამართლის საქმეზე შემუშავდეს გამოძიების ოპტიმალური მეთოდიკა;

გ) სისხლის სამართლის საქმეებზე ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის შედეგები, როგორც მტკიცებულებები, უნდა აკმაყოფილებდეს სისხლის საპროცესო კანონმდებლობის მოთხოვნებს.

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის შედეგები უფლებამოსილი პირის მიერ შედგენილი შეტყობინების სახით წარედგინება პროკურორს შემდეგი პროცედურის დაცვით:

ა) ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის ამსახველი დოკუმენტებისა და მასალების განსაიდუმლოების საკითხის გადაწყვეტა მათი მტკიცებულებების სახით გამოყენების მიზნით;

ბ) ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის შედეგების დოკუმენტალური გაფორმება და ფაქტობრივი გადაცემა.

გადასაცემ დოკუმენტებს შეიძლება დაერთოს ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის პროცესში მიღებული (შეს-

რულებული) მასალები, რომლებიც სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობის შესაბამისად უნდა დაერთოს საქმეს ნივთიერი მტკიცებულებების სახით.

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის შედეგების ფაქტობრივი გადაცემა ხდება საქმისწარმოების მარეგულირებელი ნორმატიულ-სამართლებრივი აქტების მოთხოვნათა გათვალისწინებით.

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელი ორგანოების ხელმძღვანელების (თანამდებობის პირების) ჩამონათვალი, რომლებსაც უფლება აქვთ ოპერატიული საქმიანობის შედეგები წარუდგინონ პროკურორს, შეესაბამება იმ თანამდებობის პირების ჩამონათვალს, რომლებსაც უფლება აქვთ დაამტკიცონ დადგენილება ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიების ჩატარების შესახებ. ამ პირთა ჩამონათვალი შეიძლება შეივსოს უწყებრივი ნორმატიული აქტებით.

მასალების მომზადებისას გათვალისწინებული უნდა იყოს, რომ ფარული ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებებისას, მონაცემები ოპერატიულ ძალებზე, საიდუმლო თანამშრომლებზე, საშუალებებზე, წყაროებზე, მეთოდებზე, გეგმებზე და შედეგებზე, ორგანიზებულ დანაშაულებრივ ჯგუფებში ჩანერგილ პირებზე – სახელმწიფო საიდუმლოებას წარმოადგენს.

დადგენილება ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის შედეგების პროკურორისათვის წარდგენის შესახებ, შედგება:

- შესავლისგან (დოკუმენტის დასახელება, მისი შედგენის დრო და ადგილი, ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელი ორგანოს ხელმძღვანელის გვარი,

სახელი, წოდება, დადგენილების გამოტანის საფუძველი);

- **აღწერილობითი ნაწილისგან** (როდის და რა ღონისძიება განხორციელდა, ვის მიერ, რა შედეგები იქნა მიღებული კანონის კონკრეტულ მუხლებზე მითითებით);

- **სარეზოლუციო ნაწილისგან** (ოპერატიული ორგანოს ხელმძღვანელის გადაწყვეტილება ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის ამსახველი კონკრეტული დოკუმენტების წარდგენის შესახებ).

დადგენილება ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის შედეგების პროკურორისათვის წარდგენის შესახებ ერთვის ოპერატიული აღრიცხვის ან შესაბამისი ნომეკლატურული საქმის მასალებს.

3. ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის ბანმასორციელებელი ორგანოები

3.1. ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის უფლებამოსილი ორგანოები

თავიანთი კომპეტენციის ფარგლებში ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განხორციელების უფლება აქვთ:

ა) საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს ოპერატიულ ორგანოებსა და საგამოძიებო დანაყოფებს;

ბ) საქართველოს სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურის უფლებამოსილ დანაყოფებს;

გ) საქართველოს სახელმწიფო დაცვის სპეციალური სამსახურის ოპერატიულ ორგანოებს;

დ) საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს ოპერატიულ ორგანოებსა და საგამოძიებო დანაყოფებს;

ე) საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სისტემაში შემავალი სახელმწიფო-საქვეუნყებო დაწესებულების-სპეციალური პენიტენციური სამსახურის ოპერატიული დანაყოფებისა და პრობაციის სამინისტროს ანალიტიკურ დეპარტამენტს, საგამოძიებო დეპარტამენტს, პენიტენციური დეპარტამენტისა და პენიტენციური დაწესებულებების უსაფრთხოების სამსახურებს;

ვ) საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს ოპერატიულ, საგამოძიებო და სადაზვერვო ქვედანაყოფებს;

ზ) საქართველოს დაზვერვის სამსახურის ოპერატიულ ორგანოებს;

თ) პროკურატურის გამომძიებლებს;

ი) საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს შესაბამისი დანაყოფების თანამშრომლებს;

კ) სახელმწიფო ინსპექტორის სამსახურის შესაბამისი დანაყოფის გამომძიებლებსა და ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელ თანამშრომლებს.

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელი ორგანოების ნუსხა შეიძლება შეიცვალოს მხოლოდ კანონით „ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის შესახებ“.

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელი ორგანოები მათ წინაშე დასმულ ამოცანებს წყვეტენ დამოუკიდებლად, ურთიერთმოქმედებით, აგრეთვე ცალკეულ პირთა ხელშეწყობით.

ოპერატიული დანაყოფები. ოპერატიულ დანაყოფებს მიეკუთვნებიან ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის უშუალოდ განმახორციელებელი დანაყოფები, რომლებიც სტრუქტურულად ფუნქციონირებენ კანონით განსაზღვრული ოპერატიული საქმიანობის უფლებამოსილების მქონე ორგანოს შემადგენლობაში; ასეთი დანაყოფების ჩამონათვალი განსაზღვრულია უწყებრივი ნორმატიულ-სამართლებრივი აქტებით.

დასახული მიზნებიდან და საქმიანობის სფეროების მოცულობიდან გამომდინარე ოპერატიულ დანაყოფს შესაძლოა წარმოადგენდეს დეპარტამენტი, მთავარი სამმართველო, სამმართველო, სამსახური, განყოფილება და სხვ.

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის ხასიათიდან გამომდინარე იქმნება შემდეგი დანაყოფები:

1. ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის დაგეგმვისა და ჩატარების ორგანიზების დანაყოფები;
2. ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის ჩამტარებელი

დანაყოფები (საქმიანობის მიმართულებების მიხედვით):

ა) პროფილური – ორგანიზებულ დანაშაულთან, სამოხელეო დანაშაულთან, ეკონომიკურ დანაშაულთან და ა. შ. ბრძოლის;

ბ) სხვა სახელმწიფოების სამართალდამცავ ორგანოებთან ურთიერთობის (საერთაშორისო ტერორიზმთან და ტრანსნაციონალურ ორგანიზებულ დანაშაულებთან ბრძოლის საერთაშორისო ოპერაციების მომზადების და ჩატარების);

გ) ოპერატიულ-სამძებრო (ძებნის, გარე მეთვალყურეობის, ფარული მეთვალყურეობის, დადგენის, ოპერატიული დადგენის და სხვ.);

დ) აქტიური და სპეციალური ღონისძიებების;

ე) სპეციალური პროგრამების.

3. ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის ტექნიკური უზრუნველყოფის:

ა) სპეციალური ღონისძიებების ოპერატიულ-ტექნიკური უზრუნველყოფის;

ბ) ინჟინრულ-ტექნიკური, საინფორმაციო, რადიოელექტრონული და კომპიუტერული უსაფრთხოების.

4. ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის ჩატარების ინფორმაციული უზრუნველყოფის დანაყოფები:

ა) ოპერატიული აღრიცხვის;

ბ) ოპერატიული ინფორმაციის დამუშავების;

გ) ოპერატიულ-ანალიტიკური;

დ) ოპერატიული პროგნოზირების;

ე) სპეციალური გამლკველების და საექსპერტო შეფასებების;

ვ) მონაცემთა ბაზის შენახვისა და დამუშავების.

5. ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის ჩატარების უზრუნველყოფის სხვა დანაყოფები:

ა) საბრძოლო და სპეციალური მომზადების; შიდა უსაფრთხოების;

ბ) სამთავრობო დაცვის (აქტიური ღონისძიებების, ფიზიკური დაცვის);

გ) კინოლოგიური.

შესაბამის ორგანოში ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელი დანაყოფის არ არსებობის შემთხვევაში ოპერატიულ-სამძებრო ფუნქციების შესრულება შესაძლოა ცალკეულ თანამდებობის პირებს დაევალოთ.

3.2. ოპერატიულ-სამძებრო უწყებრიობის ცნება და სახეები

ოპერატიულ-სამძებრო უწყებრიობა არის ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელი ორგანოების კომპეტენციების გამიჯვნა.

უწყებრიობის სახეებია:

1) **საგნობრივი** – განისაზღვრება ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელი ორგანოების მიმართულებებიდან და ქმედების მართლსაწინააღმდეგო ხასიათიდან გამომდინარე;

ა) საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს საქმიანობის სფეროა საზოგადოებრივი უსაფრთხოებისა და წესრიგის დაცვა, დანაშაულისა და სხვა სამართალდარღვევათა გამოვლენა, აღკვეთა, გამოძიება და ანალიზი, აგრეთვე სახელმწიფო საზღვრის დაცვის უზრუნველყოფა;

ბ) საქართველოს სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურის საქმიანობის მიმართულებებია საქართველოს კონსტიტუციური წყობილების, სუვერენიტეტის, ტერიტორიული მთლიანობისა და სამხედრო პოტენციალის, ქვეყნის ეკონომიკური უსაფრთხოების უზრუნველყოფა, ტერიტორიიდან ბრძოლა, სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვა, ქვეყნის საგარეო საფრთხეებისაგან დაცვა.

გ) საქართველოს სახელმწიფო დაცვის სპეციალური სამსახურის საქმიანობის სფეროა დასაცავ პირთა და დაცვის ობიექტთა უსაფრთხოების მიზნით დაცვითი, ოპერატიული, ოპერატიულ-სამძებრო და კანონმდებლობით დაშვებული სხვა სპეციალური ღონისძიებების განხორციელება, კომპეტენციის ფარგლებში კონტროლისა და საკუთარი უსაფრთხოების უზრუნველყოფა;

დ) საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს საგამოძიებო სამსახური ახორციელებს საფინანსო-ეკონომიკურ სფეროში დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლას, მის ქვემდებარეობას მიკუთვნებულ საქმეთა გამოძიებას;

ე) საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სისტემაში შემავალი სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულებების – პენიტენციური სამსახურის ანალიტიკური დეპარტამენტი, საგამოძიებო დეპარტამენტი, პენიტენციური დეპარტამენტი და პენიტენციური დაწესებულებების უსაფრთხოების სამსახურები უზრუნველყოფენ ახალი დანაშაულის თავიდან აცილებას და სხვა სამართალდაცვითი ამოცანების შესრულებას;

ვ) საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს ოპერატიული, საგამოძიებო და სადაზვერვო ქვედანაყოფები ახორციელებენ საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო

კოდექსით განსაზღვრულ სამინისტროს კომპეტენციას მიკუთვნებულ დანაშაულთა გამოძიებას, შეიარაღებული ძალების ტერიტორიაზე და მის ფარგლებს გარეთ სამხედრო მოსამსახურეთა მიერ დისციპლინის დაცვის კონტროლს, სამინისტროს სისტემაში არსებული ადმინისტრაციული პატიმრობის ადგილების დაცვას, სამხედრო ობიექტების უსაფრთხოების უზრუნველყოფას, სამხედრო და თავდაცვისუნარიანობისათვის სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანი ინფორმაციების მოპოვებას და დამუშავებას, სხვა საქმიანობას, რომელიც კანონმდებლობითაა გათვალისწინებული;

ზ) საქართველოს დაზვერვის სამსახურის ოპერატიული ორგანოები აწარმოებენ სადაზვერვო ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობას პოლიტიკურ, სამხედრო პოლიტიკურ, ეკოლოგიურ სფეროებში, ასევე, თავისი კომპეტენციის ფარგლებში, საერთაშორისო ტერორიზმთან ბრძოლაში;

თ) პროკურატურის გამომძიებლები აწარმოებენ ფარულ საგამომძიებო მოქმედებებს, კორუფციასთან და უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციასთან ეფექტური ბრძოლის წარმართვის მიზნით სახელმწიფო ორგანოების საინფორმაციო სისტემებიდან ინფორმაციის მოპოვებას და დამუშავებას, შესაბამისი საინფორმაციო სისტემის შექმნას, გამოყენებას და გამართული ფუნქციონირების უზრუნველყოფას;

ი) საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს შესაბამისი დანაყოფები ატარებენ სამსახურებრივ შემოწმებას სამინისტროს სტრუქტურული ქვედანაყოფებისა და სამინისტროს მმართველობის სფეროში მოქმედი საჯარო სამართლის იურიდიული პირების მოსამსახურეების და კერძო აღმასრულებლების მიერ სამსახურებრივი უფლება-მოვ-

აღეობების განხორციელებასთან დაკავშირებული მოქალაქეთა უფლებების, თავისუფლებებისა და კანონიერი ინტერესების შელახვის, დისციპლინური გადაცდომისა და სხვა მართლსაწინააღმდეგო ქმედებების ფაქტებზე.

2) ტერიტორიული – მართლსაწინააღმდეგო ქმედების ჩადენის ადგილის, ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული დაყოფის (რაიონი, მხარე) მიხედვით და იმ ორგანოების კომპეტენციიდან გამომდინარე, რომლებიც ადგილზე ახორციელებენ ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობას;

3) პერსონალური – განსაზღვრული ობიექტების მიხედვით, მაგალითად სამხედრო კონტრდაზვერვა შეიარაღებული ძალების მიმართ; ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელი ორგანოები საკუთარი უსაფრთხოების მიმართ.

3.3. ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელი ორგანოების უფლება-მოვალეობები

საქართველოს კანონით „ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის შესახებ“ განსაზღვრულ ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის ამოცანათა შესრულებისას საამისოდ უფლებამოსილი ორგანოები ვალდებული არიან:

ა) თავიანთი კომპეტენციის შესაბამისად მიიღონ ყველა საჭირო ზომა, რათა დაიცვან ადამიანის უფლებები და თავისუფლებები, საკუთრება, საზოგადოებრივი უშიშროება;

ბ) შეასრულონ პროკურორისა და გამომძიებლის წერილობითი დავალებები და სასამართლოს გადაწყვეტილებები;

გ) შეასრულონ სამართლებრივი დახმარების შესახებ

ხელშეკრულებათა (შეთანხმებათა) საფუძველზე შესაბამისი საერთაშორისო სპეციალური ორგანიზაციებისა და უცხო ქვეყნების სპეციალური ორგანოების თხოვნა-შეკითხვები;

დ) მიაწოდონ ინფორმაცია საქართველოს ტერიტორიაზე ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელ ორგანოებს და გაუწიონ მათ საჭირო დახმარება;

ე) ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განხორციელებისას დაიცვან კონსპირაციის წესები;

ვ) ხელი შეუწყონ დანაშაულებრივი და სხვა მართლ-საწინააღმდეგო ხელყოფისაგან თავიანთ თანამშრომელთა, მათი ოჯახის წევრთა, ახლობელთა, აგრეთვე სისხლის სამართლის პროცესის მონაწილეთა, მათი ოჯახის წევრთა, ახლობელთა პირადი უშიშროების უზრუნველყოფას, მათი ქონების დაცვა-შენახვას.

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელი ორგანოების თანამდებობის პირთა მიერ სამსახურებრივ მოვალეობათა სათანადოდ შესასრულებლად მათთვის უზრუნველყოფილ უნდა იქნეს სპეციალური პროფესიული მომზადების მიღების, კვალიფიკაციის ამაღლებისა და სამედიცინო მომსახურების პირობები.

ოპერატიულ-სასამსახურო დოკუმენტები უკლებლივ უნდა წარედგინოს პროკურორს საპროკურორო ზედამხედველობის განხორციელებისას ან ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიების სანქციონირებისას, გარდა „პროკურატურის შესახებ“ საქართველოს კანონის 25-ე მუხლის მე-2, მე-3 და მე-4 პუნქტებით გათვალისწინებული შემთხვევებისა.

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის ამოცანათა შესასრულებლად უფლებამოსილ ორგანოებს უფლება აქვთ:

ა) ღიად ან/და ფარულად ატარებდნენ კანონის „ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის შესახებ“ მე-7 მუხლში ჩამოთვლილ ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებებს;

ბ) უსასყიდლოდ ან სასყიდლიან საფუძველზე ამყარებდნენ თანამშრომლობას პირებთან, რომელთაც განაცხადეს თანხმობა, კონფიდენციალურ საფუძველზე ხელი შეუწყონ ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელ ორგანოებს;

გ) ქმნიდნენ და იყენებდნენ საინფორმაციო სისტემებს, რომლებიც უზრუნველყოფს ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის ამოცანათა შესრულებას;

დ) ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებათა ჩატარების დროს ხელშეკრულებით ან ზეპირი შეთანხმებით იყენებდნენ სანარმოთა, დაწესებულებათა, ორგანიზაციათა, სამხედრო ნაწილთა სასამსახურო შენობებს, ქონებას, სახელმწიფოს საკუთრებაში მიქცეულ ქონებას, აგრეთვე კერძო პირთა საცხოვრებელ და არასაცხოვრებელ სადგომებს, სატრანსპორტო საშუალებებსა და სხვა ქონებას;

ე) კონსპირაციის მიზნით იყენებდნენ დოკუმენტებს, რომლებშიც შენიღბულია ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელი ორგანოების თანამდებობის პირთა ვინაობა, ქვედანაყოფების, ორგანიზაციების სადგომებისა და სატრანსპორტო საშუალებების კუთვნილება, აგრეთვე იმ მოქალაქეთა ვინაობა, რომლებიც ამ ორგანოებთან თანამშრომლობენ კონფიდენციალურ საფუძველზე.

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელ ორგანოებს ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებების ჩასატარებლად შეიძლება გადაეცეთ სახელმწიფოს საკუთრებაში მიქცეული ქონება, ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის

განმახორციელებელი ორგანოების მიერ ფინანსური სახსრების ხარჯვის, აგრეთვე სახელმწიფოს საკუთრებაში მიქცეული ქონებით სარგებლობისა და აღნიშნული ქონების განკარგვის წესები განისაზღვრება საქართველოს კანონმდებლობით.

3.4. ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის ინფორმაციული უზრუნველყოფა

ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებები მიმდინარეობისას შესაძლოა გამოყენებული იყოს საინფორმაციო სისტემები. ამასთანავე, ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელ ორგანოებს, მათზე კანონით დაკისრებული ამოცანების გადასაწყვეტად, ასეთი სისტემების შექმნისა და გამოყენების უფლებამოსილებაც გააჩნიათ. საქმიანობის სფეროდან გამომდინარე, ყველა უწყებაში სტრუქტურულად ფუნქციონირებს ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის საინფორმაციო უზრუნველყოფის დანაყოფები. ამავე დროს, სტატისტიკური ინფორმაცია დანაშაულის შესახებ, ოპერატიულ-საცნობარო, სამძებრო, კრიმინალისტიკური, საარქივო, სამეცნიერო-ტექნიკური და სხვა, ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობისათვის აუცილებელი, ინფორმაციები ძირითადად შინაგან საქმეთა სამინისტროს საინფორმაციო-ანალიტიკური დეპარტამენტის შესაბამის დანაყოფებშია თავმოყრილი. კერძოდ, ამ მიმართებით შინაგან საქმეთა სამინისტროს საინფორმაციო-ანალიტიკური დეპარტამენტის ძირითადი ამოცანებია:

1) ღია და ფარული წყაროებიდან ინფორმაციის მოპოვება, დამუშავება და განზოგადება;

2) ოპერატიული აღრიცხვის წარმოება; ქვეყანაში დანაშაულის, მისი ჩამდენი პირებისა და სისხლის სამართლის საქმეების ერთიანი აღრიცხვის წარმოება;

3) ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა ერთიანი აღრიცხვა;

4) საინფორმაციო ბანკის ფუნქციონირების უზრუნველყოფა და სააღრიცხვო-ანალიტიკური საქმიანობა;

5) საარქივო საქმიანობის წარმოება;

6) ბრალდებულთა და მსჯავრდებულთა, ასევე უგზო-უკვლოდ დაკარგულ პირთა ძებნისა და ამოუცნობი გვამების დადგენის აღრიცხვიანობის წარმოება;

7) საინფორმაციო-ტექნოლოგიური უზრუნველყოფა.

3.5. ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელი ორგანოების ურთიერთმოქმედებები

უფლებამოსილი ორგანოები, უწყებათაშორისი შეთანხმებების საფუძველზე, ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის ეფექტურობის ამაღლების მიზნით, ცალკეულ შემთხვევებში და საკუთარი კომპეტენციის ფარგლებში:

1) ერთობლივად ატარებენ ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებებს;

2) ცვლიან ინფორმაციებს (მათ შორის კინო, ფოტო, აუდიო, ვიდეომასალას) მათთვის საინტერესო საკითხებზე ან კომპეტენციის მიხედვით, ასევე მოიპოვებენ ინფორმაციას ერთ-ერთი მხარის თხოვნით;

3) აგროვებენ, იყენებენ და ცვლიან ოპერატიული აღრიცხვებისა და არქივების საინფორმაციო სისტემებს;

4) კომპეტენციის ფარგლებში თანამშრომლობენ სამხ-

ედრო და სპეციალური ტექნიკის, კავშირგაბმულობისა და სხვა საშუალებების, ასევე სამსახურებრივი საქმიანობისათვის განკუთვნილი დოკუმენტების შექმნის, შეძენისა და გამოყენების საკითხებში;

5) საკუთარი უსაფრთხოების უზრუნველყოფად მხარეები იცავენ კონსპირაციას, არ ახმაურებენ ერთობლივი ღონისძიებების მიზნებს, ასაიდუმლოებენ გამოყენებულ ოპერატიულ ძალებს და საშუალებებს, უზრუნველყოფენ გადაცემული დოკუმენტებისა და სპეციალური ტექნიკის დაცვას;

6) სპეციალური ქვედანაყოფების მომზადების პროცესში შესაძლოა მონაწილეობა მიიღონ კადრების შერჩევაში, მომზადებაში, ნორმატიულ-სამართლებრივი ბაზის შემუშავებასა და სრულყოფაში.

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელი ორგანოების საერთაშორისო თანამშრომლობა ეფუძნება საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებებს, ნაცვალგების პრინციპს და რეგიონალურ თანამშრომლობას საქართველოს კანონმდებლობის დადგენილი წესით.

საერთაშორისო თანამშრომლობის ძირითადი ამოცანაა საერთაშორისო მასშტაბით დანაშაულის შესახებ ინფორმაციის შეგროვება და მის წინააღმდეგ ბრძოლა. კერძოდ, გათვალისწინებულია შემდეგ საერთაშორისო დანაშაულებთან ბრძოლის საინფორმაციო უზრუნველყოფის მიმართულებები:

- ორგანიზებული დანაშაულის და ტერორიზმის;
- ეკონომიკური სფეროს;
- კულტურული ფასეულობების;
- ნარკოტიკებისა და იარაღის უკანონო ბრუნვის და ა.შ.

4. ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელ პირთა სახელმწიფო დაცვა

4.1. სახელმწიფო დაცვის ღონისძიებათა ზოგადი სისტემა

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელი პირების სიცოცხლე, ჯანმრთელობა და ქონება ექვემდებარება სახელმწიფო დაცვას.

საქართველოს კანონით „ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის შესახებ“ მე-13 მუხლის პირველი ნაწილის ვ) პუნქტის შესაბამისად, ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის ამოცანათა შესრულებისას, საამისოდ უფლებამოსილი ორგანოები ვალდებული არიან ხელი შეუწყონ დანაშაულებრივი და სხვა მართლსაწინააღმდეგო ხელყოფისაგან თავიანთ თანამშრომელთა, მათი ოჯახის წევრთა, ახლობელთა, აგრეთვე სისხლის სამართლის პროცესის მონაწილეთა, მათი ოჯახის წევრთა, ახლობელთა პირადი უშიშროების უზრუნველყოფას, მათი ქონების დაცვა-შენახვას.

სახელმწიფო დაცვის სახეობა:

უფლებამოსილი სახელმწიფო ორგანოს მიერ ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელი პირების სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის დაცვის, ასევე მათი ქონების დაცვისა და შენახვის მიზნით, უსაფრთხოების ღონისძიებების გამოყენება;

- დაცვის სისხლისსამართლებრივი ღონისძიებების გამოყენება;

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელი პირების სოციალური დაცვის გარანტიები, ე.ი. სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულებისას მიყენებული ზიანის სახელმწიფო ბიუჯეტიდან ანაზღაურება.

კონკრეტული გარემოებების გათვალისწინებით, დაცვის განმახორციელებელმა ორგანოებმა შესაძლოა მიიღონ უსაფრთხოების შემდეგი ზომები:

ა) მართლსაწინააღმდეგო ხელყოფისგან ფიზიკური დაცვის, საცხოვრებლისა და ქონების დაცვის;

ბ) იარაღის, ინდივიდუალური დაცვის და სხვა სპეციალური საშუალებების გადაცემის;

გ) დროებით უსაფრთხო ადგილზე მოთავსების;

დ) დასაცავ პირებზე ცნობების კონფიდენციალურობის უზრუნველყოფის;

ე) სხვა სამუშაოზე (სამსახურში) გადაყვანის, სასწავლო ადგილის შეცვლის;

ვ) საცხოვრებელი ადგილის დროებით ან მუდმივი შეცვლის;

ზ) დოკუმენტებში მონაცემთა შეცვლის;

თ) გარეგნობის შეცვლის.

აღნიშნული ფუნქციების შესასრულებლად ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელ უწყებებში დადგენილი ფორმით იქმნება სპეციალური დანაყოფები.

დასაცავი პირების მიმართ უსაფრთხოების ზომების გამოყენების საფუძველია:

- აღნიშნული პირის განცხადება;

- მოსამართლის, პროკურორის, ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელი ორგანოს ხელმძღვანელის, სპეციალური პენიტენციური სამსახურის ხელმძღვანელის და ა.შ. წერილობითი მიმართვა;

- დაცვითი ღონისძიების განმახორციელებელი დანაყოფის მიერ ოპერატიული და სხვა სახის ინფორმაციების მოპოვების

ოვება დასაცავი პირის მიმართ მოსალოდნელი საფრთხის არსებობის შესახებ.

დასაცავი პირი ვალდებულია:

შეასრულოს უსაფრთხოების განმახორციელებელი ორგანოს კანონიერი მოთხოვნები;

- დაუყოვნებლივ მიაწოდოს მათ ინფორმაცია მუქარის ან სხვა სახის მართლსაწინააღმდეგო მოქმედებების ყველა შემთხვევის შესახებ;

არ გაახმაუროს ინფორმაცია გამოყენებული უსაფრთხოების ზომების შესახებ და ა. შ.

4.2. ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელი ორგანოების თანამშრომელთა სამართლებრივი და სოციალური დაცვის გარანტიები

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელი ორგანოების თანამშრომლებზე ვრცელდება იმ ორგანოების თანამშრომელთა სამართლებრივი და სოციალური დაცვის გარანტიები, რომელთა სამსახურშიც ისინი ირიცხებიან.

არავის არ აქვს უფლება, ჩაერიოს ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელი თანამდებობის პირის და ორგანოს კანონიერ მოქმედებაში, გარდა იმ პირისა, რომელიც კანონით უშუალოდ არის საამისოდ უფლებამოსილი. აკრძალულია მისი მუშაობის შეფასება ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის შედეგების რაოდენობრივი მაჩვენებლების მიხედვით.

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განსახორციელებ-

ბლად უფლებამოსილი თანამდებობის პირი ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებათა ჩატარებისას ემორჩილება უშუალო უფროსს. აშკარად კანონსაწინააღმდეგო ბრძანების ან მითითების მიღებისას თანამდებობის პირი ვალდებულია იხელმძღვანელოს კანონით, ხოლო თუ მას აქვს საფუძველი ივარაუდოს, რომ კანონსაწინააღმდეგო ბრძანებისა თუ მითითების შესრულების შედეგად შეიძლება მოხდეს ან ხდება დანაშაული, იგი ვალდებულია აღნიშნულის შესახებ აცნობოს ზემდგომ ორგანოს და პროკურორს.

სახელმწიფო დაწესებულებისა და სამხედრო ნაწილის თანამდებობის პირი ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიების ჩატარებისას ვალდებულია თავისი კომპეტენციის ფარგლებში დახმარება გაუწიოს ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელ ორგანოს.

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელი ორგანოს კანონიერი მოთხოვნა სავალდებულოა შესასრულებლად ნებისმიერი ფიზიკური და იურიდიული პირისათვის.

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს, საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს, საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს, საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს, საქართველოს სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურის, საქართველოს დაზვერვის სამსახურისა და სახელმწიფო დაცვის სპეციალური სამსახურის ოპერატიული ორგანოებისა და გამომძიებლების (მხოლოდ ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებების ჩატარებისას), აგრეთვე სახელმწიფო ინსპექტორის სამსახურის გამომძიებლების (მხოლოდ ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებების ჩატარებისას) გამართული საქმიანობა და საკუთრივ მათი მუშაკების უფლებებისა და

თავისუფლებების დაცვა უზრუნველყოფილია შესაბამისი სახელმწიფო უწყების ნორმატიული აქტებით დადგენილი წესით.

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელი ორგანოების თანამდებობის პირთა მიერ სამსახურებრივ მოვალეობათა სათანადოდ შესასრულებლად მათთვის უზრუნველყოფილ უნდა იქნეს სპეციალური პროფესიული მომზადების მიღების, კვალიფიკაციის ამაღლებისა და სამედიცინო მომსახურების პირობები.

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელი ორგანოების სოციალურ დაცვას უზრუნველყოფს სახელმწიფო.

4.3. ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელი ორგანოების ხელშემწყობ მოქალაქეთა სამართლებრივი და სოციალური დაცვის გარანტიები

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელი ორგანოების ხელშემწყობ პირებს სახელმწიფო იცავს.

თუ ოპერატიულ-სამძებრო ორგანოებისათვის ხელშემწყობის გამო ცალკეულ პირებს, ასევე მათი ოჯახების წევრებს, ახლობლებს შეექმნებათ სიცოცხლის, ჯანმრთელობის ან ქონების მართლსაწინააღმდეგო ხელყოფის რეალური საფრთხე, ეს ორგანოები ვალდებული არიან მიიღონ საჭირო ზომები ასეთი მოქმედების თავიდან ასაცილებლად, ბრალეული პირების დასადგენად და პასუხისგებაში მისაცემად.

ცნობები იმ პირთა შესახებ, რომლებიც კონფიდენციალურ საფუძველზე თანამშრომლობენ ან თანამშრომლობდნენ ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელ ორგანოებთან, წარმოადგენს სახელმწიფო საიდუმლოებას და მათი გაცემა შეიძლება მხოლოდ ამ პირთა ან მათი მემკვიდრეების წერილობითი თანხმობით ან კანონით პირდაპირ გათვალისწინებულ შემთხვევებში.

პირს, რომელიც ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელ ორგანოებთან თანამშრომლობს, აქვს გასამრჯელოს მიღების უფლება.

პირს, რომელმაც თანხმობა განაცხადა კონტრაქტის საფუძველზე ითანამშრომლოს ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელ ორგანოებთან, სახელმწიფო აძლევს გარანტიას, რომ შესრულდება კონტრაქტით გათვალისწინებული ვალდებულებანი.

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელ ორგანოებთან კონტრაქტის საფუძველზე მოქალაქეთა თანამშრომლობის პერიოდი, როგორც ძირითადი საქმიანობა, შედის მათ შრომით სტაჟში. აღნიშნულ პირებს აქვთ საპენსიო უზრუნველყოფის უფლება საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად.

საჭიროების შემთხვევაში პირის, რომელიც თანამშრომლობს ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელ ორგანოებთან, ასევე მისი ოჯახის წევრების უშიშროების უზრუნველყოფის მიზნით ტარდება მათი დაცვის სპეციალური ღონისძიებები საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

თუ პირი, რომელიც კონტრაქტით თანამშრომლობს ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელ ორ-

განოებთან, დაილუპა ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებაში მონაწილეობისას, დაღუპულის ოჯახსა და მის კმაყოფაზე მყოფთ შესაბამისი ბიუჯეტის სახსრებიდან ეძლევათ ერთდროული შემწეობა დაღუპულის ათი წლის ხელფასის ოდენობით და კანონით დადგენილი წესით ენიშნებათ პენსია მარჩენალის დაკარგვის გამო.

თუ პირმა, რომელიც კონტრაქტით თანამშრომლობს ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელ ორგანოებთან, ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებაში მონაწილეობისას მიყენებული ჭრილობის, კონტუზიის, დასახიჩრების შედეგად მიიღო ტრავმა, რომელიც გამორიცხავს მისი შემდგომი თანამშრომლობის შესაძლებლობას, მას შესაბამისი ბიუჯეტის სახსრებიდან ეძლევა ერთდროული შემწეობა ხუთი წლის ხელფასის ოდენობით და ენიშნება ინვალიდობის პენსია.

პირი, რომელიც კონტრაქტით თანამშრომლობს ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელ ორგანოებთან და დადგენილი წესით ჩართულია დანაშაულებრივი ჯგუფის საქმიანობაში დანაშაულის გახსნისა და მისი ჩამდენი პირების დადგენის მიზნით, თავისუფლდება პასუხისმგებლობისაგან, თუ მან ამ დროს არ ჩაიდინა ძალადობასთან დაკავშირებული დანაშაული ან მის ქმედებას მნიშვნელოვანი ზიანი არ მოჰყოლია.

5. კონტროლი და ზედამხედველობა ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობისადმი

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის სახელმწიფო კონტროლი და ზედამხედველობა ხორციელდება საუწყებო და სასამართლო კონტროლის, საპროკურორო ზედამხედველობის საფუძველზე, საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

5.1. საუწყებო კონტროლი

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელი ორგანოების ხელმძღვანელები პერსონალურად აგებენ პასუხს ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებათა ორგანიზებისა და ჩატარების, აგრეთვე აღნიშნული საქმიანობისათვის გამოყოფილი ფინანსური სახსრების ხარჯვის კანონიერებაზე.

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განმახორციელებელი ორგანოს ხელმძღვანელი პასუხს აგებს მისდამი დაქვემდებარებულ ყველა სტრუქტურულ დანაყოფში კანონის ჯეროვან შესრულებაზე. თავისი უფლებამოსილების განსახორციელებლად ხელმძღვანელს გააჩნია განსაზღვრული უფლებები და მოვალეობები, მაგალითად საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს დებულების შესაბამისად მინისტრი:

ძალადაკარგულად აცხადებს პირველი მოადგილის, მოადგილეებისა და სამინისტროს სტრუქტურული ქვედანაყოფების, ტერიტორიული ორგანოების, სამინისტროს მმართველობის სფეროში შემავალი სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულებისა და სამინისტროს მმართველო-

ბის სფეროში მოქმედი საჯარო სამართლის იურიდიული პირების თანამდებობის პირების აქტებსა და მოქმედებებს, რომლებიც არ შეესაბამება საქართველოს კონსტიტუციას, საქართველოს კანონებს, საქართველოს პრეზიდენტის, საქართველოს მთავრობის, საქართველოს პრემიერ-მინისტრისა და მინისტრის სამართლებრივ აქტებს, აგრეთვე მათი მიზანშეუწონლობის მოტივით;

- ასრულებს მისთვის საქართველოს კანონმდებლობით მინიჭებულ სხვა უფლებამოსილებებს.

ცენტრალური აპარატის დანაყოფებსა და ტერიტორიულ ორგანოებში ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის განხორციელებისას კანონიერების დაცვის პასუხისმგებლობა შესაბამისი უფლებებისა და მოვალეობების მქონე ხელმძღვანელ პირებს ეკისრებათ, რომლებიც ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებების კონტროლს როგორც ყოველდღიური საქმიანობის, ასევე პერიოდული შემოწმების საშუალებით ახორციელებენ.

5.2. ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის სასამართლო კონტროლი

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობაზე სასამართლო კონტროლი ხორციელდება ამ კანონით და საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსით დადგენილი წესებით.

უნწყებრივ და საპროკურორო კონტროლთან ერთად, კანონმდებლობით გათვალისწინებულია ოპერატიულ საქმიანობაზე სასამართლო კონტროლის განხორციელების

შესაძლებლობა. უშუალოდ თუ როგორ, რა მეთოდით და ოპერატიული საქმიანობის რა მასშტაბზე ვრცელდება სასამართლო კონტროლი, კანონით დაკონკრეტებული არ არის. ერთადერთი მითითება, რასაც კანონი ამ მიმართულებით შეიცავს, იმაში გამოიხატება, რომ სასამართლო კონტროლი ოპერატიულ საქმიანობაზე, შესაბამისი კანონის და სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსით დადგენილი წესით უნდა განხორციელდეს.

ნიშანდობლივია, რომ 2014 წლის ცვლილებები, რომლის ძირითადი მიზანიც, სასამართლო ნებართვას დაქვემდებარებული ოპერატიული ღონისძიებების, ფარული საგამოძიებო მოქმედებების ფარგლებში მოქცევა იყო, ასევე შეეხო ოპერატიულ საქმიანობაზე სასამართლო კონტროლის საკითხსაც. კანონმდებლობაში აღნიშნული ცვლილებების განხორციელებამდე, ოპერატიულ საქმიანობაზე სასამართლო კონტროლი პირდაპირ იყო დაკავშირებული ოპერატიული ღონისძიების განხორციელების მეთოდებთან და სამართლებრივ საფუძვლებთან. რაც იმას გულისხმობს, რომ კანონში არსებობდა პირდაპირი ჩანაწერი, რითაც, სასამართლო კონტროლი ვრცელდებოდა მხოლოდ ადამიანის უფლებების შემზღუდველ ოპერატიულ ღონისძიებებზე, რომლის განხორციელებაც, თავის მხრივ, სასამართლოს სპეციალურ ნებართვაზე იყო დამოკიდებული.

დღეის მდგომარეობით, კანონში არსებული ჩანაწერი, ოპერატიულ საქმიანობაზე სასამართლო კონტროლოს შესახებ, რეალურად შინაარსს და საფუძველს მოკლებულია. კანონში არ დარჩა არცერთი წმინდად ოპერატიული ღონისძიება, რომელსაც სასამართლოს მხრიდან სპეციალური ნებართვა სჭირდება. ხოლო ღონისძიებები, რომელთა

შესახებ რეგულაციებს სისხლის საპროცესო კოდექსი და ოპერატიული კანონმდებლობა ერთდროულად შეიცავს (მაგალითად, ელექტრონული კომუნიკაციების მაიდენტიფიცირებელი მონაცემების მოპოვება), წარმოადგენს არა ოპერატიულ, არამედ საპროცესო მოქმედებას და სასამართლო კონტროლიც, თავის მხრივ, საპროცესო კანონმდებლობის ფარგლებში ხორციელდება.

5.3. საპროკურორო ზედამხედველობა

პროკურორი ზედამხედველობს ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებების და მიღებული გადაწყვეტილებების კანონიერებას, რომლებიც „ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის შესახებ“ საქართველოს კანონით საპროკურორო უფლებამოსილების ფარგლებში ექცევა.

ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიება, რომელიც არ საჭიროებს პროკურორის თანხმობას, არ არის საპროკურორო ზედამხედველობის საგანი.

ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიების ჩატარების, გაგრძელების და შეწყვეტის შესახებ მოსამართლის მიერ გაცემული განჩინების კანონიერება და დასაბუთებულობა არ არის საპროკურორო ზედამხედველობის საგანი.

მონაცემები იმ პირზე, რომელიც უწევს ან უწევდა კონფიდენციალურ დახმარებას ოპერატიულ-სამძებრო ორგანოს, თანამშრომლობს ან თანამშრომლობდა მასთან, აგრეთვე ოპერატიულ-სამძებრო ინფორმაციის მოპოვების ტექნიკა, ორგანიზება, ოპერატიული დამუშავების საქმე და ოპერატიულ-სამძებრო აღრიცხვის საქმეების საიდუმლო ნაწილი არ არის საპროკურორო ზედამხედველობის საგანი.

ოპერატიული დამუშავების საქმის, ოპერატიულ-სამძებრო აღრიცხვის საქმეების საიდუმლო მასალების გაცნობის უფლება აქვთ: გენერალურ პროკურორს, მის პირველ მოადგილესა და მოადგილეებს, გენერალური პროკურატურის შესაბამისი სტრუქტურული დანაყოფების უფროსებს და მოადგილეებს, აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების პროკურორებს და მათ მოადგილეებს, საოლქო პროკურორებს და მათ მოადგილეებს, თბილისის პროკურორს და მის მოადგილეებს და რაიონულ პროკურორებს საკუთარი სამოქმედო ტერიტორიების მიხედვით, აგრეთვე გენერალური პროკურორის, მისი პირველი მოადგილისა და მოადგილეების, აფხაზეთის და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების პროკურორების, საოლქო პროკურორების, თბილისის პროკურორისა და რაიონული პროკურორების მიერ განსაზღვრულ სხვა პროკურორებს.

გამოყენებული ლიტერატურა

1. საქართველოს 1995 წლის კონსტიტუცია, კონსოლიდირებული ვერსია, <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/30346?publication=36>;
2. საქართველოს 1999 წლის კანონი ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობის შესახებ, კონსოლიდირებული ვერსია, <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/18472?publication=51>;
3. საქართველოს 2013 წლის კანონი პოლიციის შესახებ, კონსოლიდირებული ვერსია, <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/2047533?publication=29>;
4. საქართველოს 2015 წლის კანონი საქართველოს სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურების შესახებ, კონსოლიდირებული ვერსია, <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/2905260?publication=15>;
5. საქართველოს 2005 წლის კანონი კონტრდაზვერვითი საქმიანობის შესახებ, კონსოლიდირებული ვერსია, <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/27364?publication=7>;
6. საქართველოს 2010 წლის კანონი საქართველოს დაზვერვის სამსახურის შესახებ, კონსოლიდირებული ვერსია, <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/92248?publication=13>;
7. საქართველოს 2009 წლის სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი, კონსოლიდირებული

- ლი ვერსია, <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/90034?publication=137>;
8. საქართველოს 2018 წლის კანონი პროკურატურის შესახებ, კონსოლიდირებული ვერსია, <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/4382740?publication=6>;
 9. საქართველოს 2015 წლის კანონი სახელმწიფო საიდუმლოების შესახებ, კონსოლიდირებული ვერსია, <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/2750311?publication=6>;
 10. საქართველოს 1996 წლის კანონი სახელმწიფო დაცვის სპეციალური სამსახურის შესახებ, კონსოლიდირებული ვერსია, <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/32950?publication=22>;
 11. საქართველოს 2018 წლის კანონი სახელმწიფო ინსპექტორის სამსახურის შესახებ, კონსოლიდირებული ვერსია, <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/4276790?publication=5>;
 12. საქართველოს 2008 წლის კანონი საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს საგამოძიებო სამსახურის შესახებ, კონსოლიდირებული ვერსია, <https://www.matsne.gov.ge/ka/document/view/90304?publication=13>;
 13. საქართველოს 2005 წლის კანონი ელექტრონული კომუნიკაციების შესახებ <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/29620?publication=42>;
 14. საქართველოს 2010 წლის კანონი პატიმრობის კოდ-

ექსი; კონსოლიდირებული ვერსია, <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/91612?publication=36>;

15. ოპერატიული საქმიანობა სამართალდამცავ ორგანოებში – ადამიანის უფლებების სწავლებისა და მონიტორინგის ანგარიში (EMჩ), 2019;
16. ზურაბ მელქაძე – კორუფციულ სამოხელეო დანაშაულზე გამოძიებისა და ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებების ჩატარების თავისებურებები. გამომცემლობა „იურისტების სამყარო“, თბილისი, 2017.